

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 2–9 травня 2013 року № 18–19 (493–494)

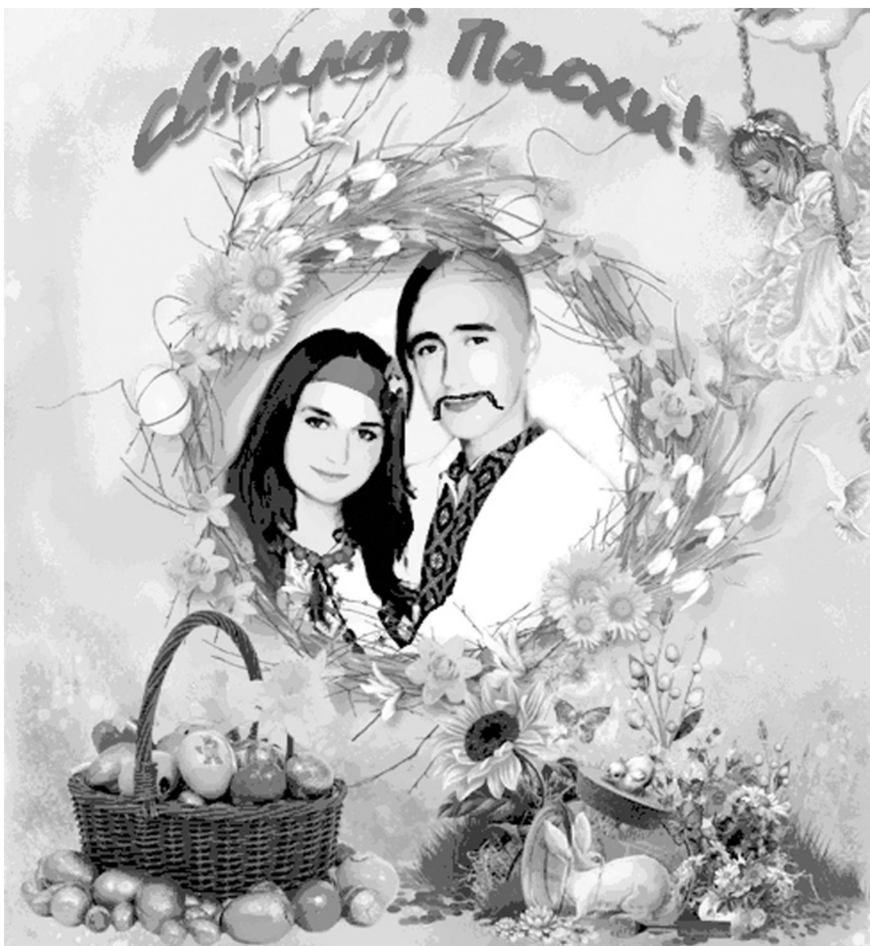
ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

Зійшла на землю Божа благодать… Радіють люди! Син Божий смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував! Христос воскрес!

Христове воскресіння із мертвих вселяє віру у вічне життя, дарує людям надію на відродження благочестя та добра в душах усіх християн, усіх людей доброї волі.

Українці, вітаючи на Великдень один одного традиційним "Христос воскрес!" – "Воістину воскрес!", часто доповнюють це вітання ще одним кличем: "Христос воскрес – воскресне Україна!" Ці слова випромінюють істинну віру в Господа нашого Ісуса Христа та дароване Ним щасливе майбутнє для України. В них звучить безмежна любов – до Бога і рідної землі. Бо ж, за великим рахунком, у цьому світі нам нічого не треба, крім України, – "тільки б голос твій чути і ніжність твою берегти", – як сказав поет.

Коли ми стверджуємо: "Воскресне Україна!", то віримо у воскресіння душ українців, відродження їхньої національної гідності та честі, гордості за належність до Нації, що в усі часи народжувала героїв і лицарів, які ратували її від потопту і руїни, від загибелі і ганьби. Бути українцем, спадкоємцем звитяжців, які цінували волю більше, ніж життя, – це велика честь.Чи завжди ми усвідомлюємо великий дарунок Всевишнього, з волі якого народилися українцями? Чи задумуємося над словами видатного українського поета Василя Симоненка про ті самі "Лебеді материнства", без яких ми нічого не варті?..

Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

У світле свято Великодня будемо думати про вічні цінності. Наші чисті помисли і молитви до Бога будуть про Україну. Адже все, що у нас є, – це рідна земля, Україна. Охорони її від скверни та руїни, Господи, молимо Тебе і віримо:

Христос воскрес! Воскресне Україна!

ВІТАННЯ

Дорогі друзі!

Конгрес Українських Націоналістів щиро вітає Вас із Великоднем!

У ці благословенні весняні дні ми живемо в очікуванні великого дива, яке наповнить наші серця надією та зміцнить нас у нашій вірі, – Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа. Щороку велика християнська громада чекає на світле свято Великодня як на день духовного очищення й оновлення.

Духовні сили, які у Великодні дні ми так щедро отримуємо від нашого Небесного Отця, маємо вкладати у спільну святу справу – розбудову сучасної процвітаючої України. Кожен на своєму місці – цеглинка за цеглинкою – будуймо наш спільний український дім, наповнюючи його християнськими цінностями та нашою національною ідентичністю. Будуймо країну вільних і гордих людей, в якій кожен відчуватиме свою важливість і цінність, і в той же час усвідомлюватиме відповідальність за рідну країну.

Тож у світлі Пасхальні дні звернімося у спільній молитві до Господа, щоб Він дарував нам мудрість, духовні сили й наполегливість для нашої шляхетної справи – відродження України!

Конгрес Українських Націоналістів зичить Вам і Вашим родинам здоров'я, злагоди, добробуту, Господньої ласки!

Христос воскрес!
Воістину воскрес!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ДОРОГІ ПОБРАТИМИ, ВЕТЕРАНИ ОУН-УПА!

ДОРОГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

По всій Україні і по всьому світу, де живуть українці, благовістять дзвони, – Великдень іде в наші родини, символ перемоги життя над смертю, світла над темрявою, добра над злом, правди над брехнею, справедливості над фальшем і злобою.

Для нас, українців, це свято має особливе значення. Ми завжди жили вірою і надією: як Христос Воскрес – Воскресне й Україна. Український народ, пройшовши Голгофу воєн, голодоморів, визвольних змагів за Незалежність, сибірські мученицькі поневіряння, воркутинські й колимські каторги, здобув Незалежність і поволі воскресає до щасливого життя на своїй рідній землі.

У цей Великодній День Світлого Воскресіння Господнього Головна Булава Всеукраїнського Братства ОУН-УПА ВІТАЄ увесь український народ сущий та бажає земних щедрот, всіляких гараздів, Божого благословення у починаннях та діях на благо України.

Хай Великодні дзвони благовістять мир, злагоду та спокій у нашій Державі, віру, надію і любов у кожній родині. І хай Ангел Небесний дарує Вам щастя й здоров'я на довгі роки життя, а Господь благословляє та надихає енергією у великій праці на ниві національної єдності в розбудові та утвердженні Української Незалежної Держави.

Бажаємо веселих свят усій нашій великій родині!

Нам Бог і Україна – вище понад усе!
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

За головну Булаву Всеукраїнського Братства ОУН-УПА
Голова Богдан БОРОВИЧ.
Секретар Марія Солодчук

ВРАЖЕННЯ

ПОКЛИК СУМЛІННЯ,

або Сповідь і ката, і жертви в одній особі

Дмитро Гойченко.
"Червоний апокаліпсис:
крізь голодомор і розкуркулення"

Олександр СУГОНЯКО

...Він зняв з шиї хрестик, як колись головний більшовик. "Комуністичний демон остаточно спокусив мене, щоб знищити", – так згодом напише Дмитро. "З гіркотою я думаю про величезні масштаби богувідступництва і тут же усвідомлюю, що одним із ревносних сіячів безбожжя був я, сліпе знаряддя у руках сатани". Він говорить про те, що прийняв "подобу сатани". Його глибинна правдивість і дар любові, в милосерді Божому, на щастя, дали плід покаяння. Йому потім відкрилася й ієрархія власних гріхів.

Гординя, звеличення людського розуму лежали в основі Дмитрових безбожних переконань. Він повірив у комунізм, як у Бога. Йому важко розкривати перед нами свою душу, яка впала в ганебне богувідступництво, блюзнірство, і яка чинила блуд з породженням самого диявола – комунізмом.

Гріх богувідступництва потягнув за собою інші: участь у "соціалістичному будівництві", розкуркуленні, колективізації, заготовках, голодоморі.

Але потім і він стає жертвою комуністичної людиновбивчої машини, як тисячі, мільйони інших українців. Вранці, 19 липня, під час третьої п'ятиденки катувань, до нього, геть змученого НКВДистами, вперше прийшло відчуття, що він величезний злочинець... "Щоб заглушити волання і стогін усіх тих, кому я будь-коли вчинив якесь зло, приніс якесь нещастя, я повинен пройти всі жахливі катування, яких я ще не знав, і в страшних муках загинути". Так він почав вириватися з поля тяжіння вирви морального і розумового виродження.

Закінчення на 12-й стор.

СВЯТКОВЕ

5 ТРАВНЯ (2013) – ВЕЛИКДЕНЬ

Христове Воскресіння відбулося дуже рано в неділю, третього дня після його смерті. Звідси існує в Церкві дуже давній звичай, який нагадує, що пасхальний піст закінчується в суботу вночі і воскресні торжества починаються опівночі або на світанку.

Великодні торжества розпочинаються обходом довкола церкви під звуки дзвонів. Цей обхід є символом ходу жінок-мироносиць у неділю вранці до Господнього гробу. Після обходу, перед зачиненими дверима церкви, наче перед запечатаним Божим гробом, починається воскресна Утреня. Тут перший раз чуємо радісне:

"Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував"

Під час співу воскресного тропаря священик хрестом відчиняє двері церкви на знак того, що Христове Воскресіння відчинило нам двері до неба.

Традиції Великодня

Великдень багатий різноманітними народними звичаями. На Великодні свята, як і на Різдвяні, повинна зібратися вся родина, адже це – "Великий День".

Великодній сніданок розпочинається молитвою. Після молитви батько родини бере свячене яйце і ділить його на стільки частин, скільки присутніх за столом (залишаючи окремо на тарілці і для померлих з родини), зі словами благословення роздає яєчко і промовляє:

– Щоб на ті свята нас Всевишній поблагословив щастям і добрим здоров'ям на довгії літа. Щоб Матір Божа всіх нас взяла під свій покров. Щоб ми змагалися зростати духовно і виховували у такому ж дусі своїх дітей. Дай, Боже, ці свята щасливо відсвяткувати і других дочекати. "Христос воскрес!" – "Воістину воскрес!" – відповідають усі присутні за святковим столом.

Звичай на Великдень розпочинати святкування яйцем побутує в Україні з давніх-давен, адже яйце символізувало зародок нового життя. У християнстві яєчко є символом Христового Воскресіння, бо як із мертвої шкаралупи яйця народжується нове життя, так і Христос вийшов із гробу до Нового Життя. Після свяченого яйця всі їдять паску й усе, що приготували на свято.

Великдень – це також час поминання покійних. Рідні приходять на могили померлих, згадують їх молитвою та добрими словами, а також просять у них прощення. Часто залишають на могилках трохи свяченого.

У цей день священик з церковним братством ходить по кладовищі і відправляє над могилами померлих родичів, кропить свяченою водою зі словами: "Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував". У такий спосіб рідні діляться з померлими воскресною радістю.

Великдень багатий на звичаї, що походять ще з дохристиянських часів, коли народ відзначав свято привітання весни і весняного сонця. Християнська релігія багато з тих прадавніх народних звичаїв освятила, надала їм християнського значення і символіки та прийняла за свої. Такими народними звичаями є гаївки, забави, дарування писанок та крашанок.

Прикмети на Великдень

Коли на Великдень ясно світить сонце, то через три дні падатиме дощ.

Коли на Великдень дощ або хмарно, буде врожай.

Коли на Великдень спить господар, то виляже пшениця, а якщо господиня – льон.

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета

Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Української Православної Церкви Київського Патріархату

Дорогі браття і сестри!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

За пасхальним богослужінням ми чуємо слова Церкви, звернені до віруючих: "Смерті святкуємо умертвіння… іншого, вічного життя початок"

(7 пісня Пасхального канону). Про яку смерть іде мова? Про смерть духовну і смерть тілесну. На хресті Христос Спаситель подолав смерть духовну, а Своїм Воскресінням переміг смерть тілесну.

Духовна смерть настає тоді, коли Бог Своєю Божественною благодаттю відступає від людини. Причиною відступлення Бога від людини є гріх. Адам і Єва миттєво відчули, що Бог покинув їх, коли вони згрішили. Це була смерть духовна. А тілесно Адам помер через 930 років. Тому людина може бути фізично живою, а духовно – мертвою, бо в її душі немає Божественної благодаті, а живе гріх. Із цієї причини серед нас, людей, багато живих мерців. Не випадково Господь наш Ісус Христос сказав чоловікові, який просив Його дозволити поховати свого батька, а потім слідувати за Ним: "Залиш мертвим (тобто духовно мертвим) ховати своїх мерців" (Мф. 8: 22).

Ісус Христос на хресті в тяжких стражданнях подолав гріх у нашій природі. Він, як безгрішний, не повинен був страждати, бо страждання є наслідком гріха. Але Христос страждав, – і не тільки тілом, а й душею. Доказом Його душевних страждань був кривавий піт, який виходив із Його тіла, коли Він молився Богу-Отцю в саду Ґефсиманському. Причиною Його страждань був наш гріх, який Він узяв на Себе. Він страждав добровільно за наші гріхи. Страждаючи, Христос взивав до Отця: "Боже Мій, Боже Мій! Навіщо Ти Мене покинув?" (Мф. 27: 46). Чому Бог-Отець покинув Свого Сина? Через наш гріх, який Син Божий як людина добровільно взяв на Себе. Господь наш Ісус Христос усе перетерпів за нас: і душевні, і фізичні страждання. Перетерпівши все, Він вигукнув: "Звершилось!". Що звершилось? Звершилось подолання гріха у природі Другого Адама – Христа. Якщо гріх переможений, то тепер Син Божий як людина скрикнув гучним голосом: "Отче, у Твої руки віддаю дух Мій" (Лк. 23: 46). Цими словами Христос ніби сказав Богу-Отцю: через гріх людський, який Я добровільно взяв на Себе, Ти покинув Мене; тепер же, коли Я все перетерпів за гріх людський, прийми Дух мій в єднання з Тобою, прийми Мій дух як людини.

Подолавши духовну смерть, Господь наш Ісус Христос повинен був перемогти і тілесну смерть. Але для того, щоб її подолати, треба було спочатку померти. Оскільки духовна смерть після гріхопадіння увійшла в природу Адама миттєво, а тілесна смерть – пізніше, то і Христос Спаситель спочатку переміг духовну смерть (тобто гріх), а потім і тілесну.

Христос воскрес із мертвих. Смерть переможена! Чому вона переможена? Тому що не може тримати у своїх обіймах Того, Хто переміг гріх. Бо смерть увійшла в нашу природу через гріх. Немає гріха – немає і смерті. Воскресіння Христове є перемогою над тілесною смертю, і це – остаточна перемога, бо вона завершує перемогу над духовною смертю. Апостол Павло надає Воскресінню Христовому неперевершене значення. Він каже: "Якщо Христос не воскрес, то віра ваша марна: ви ще у гріхах ваших" (1 Кор. 15: 17). І, дійсно, без Воскресіння Христового немає християнства. Сутність християнства полягає у Воскресінні Христовому. Хто не вірує у тілесне Воскресіння Христове, той не може навіть називатися християнином. Він гірший від невірного.

Але апостол Павло впевнено говорить, що "Христос воскрес із мертвих" (1 Кор. 15: 20). Не тільки апостол Павло впевнений у Воскресінні Христовому. В ньому переконані і всі апостоли, і жони-мироносиці, і більше п'ятисот братій, які бачили Його воскреслим. Вони не лише бачили, а й доторкалися до Його воскреслого тіла. Він їв перед ними. Це був не дух Його, а справжнє воскресле тіло. Навіть вороги Христа не звинувачували апостолів у тому, що вони говорять неправду, коли проповідують про Воскреслого Христа. Вони тільки просили: просили, а не наказували і не погрожували, щоб апостоли не проповідували про Воскресіння. Апостоли проповідували "про те, – як пише Іоан Богослов, – що було від початку, що ми чули, що бачили своїми очима, що розглядали і чого торкалися руки наші" (1 Ін. 1: 1).

Так, ми віримо у Воскресіння Христове! Тому на привітання "Христос Воскрес!" упевнено відповідаємо: "Воістину Воскрес!". А якщо ти не віриш у Воскресіння Христове, то навіщо промовляєш: "Воістину Воскрес!"? У такому випадку не будь лицеміром і не говори неправду.

А якщо ми дійсно віримо, що Христос воскрес, і, більше того, радіємо цьому, то яке значення це має для кожного з нас? Ми теж воскреснемо з мертвих, як воскрес Христос. Воскреснуть усі: віруючі і невіруючі, християни і нехристияни. Чому всі воскреснуть? На якій підставі? На це запитання дає відповідь апостол Павло. Він каже: "Як смерть через людину (мається на увазі Адам), так через людину і воскресіння мертвих. Як в Адамі всі вмирають, так у Христі всі оживуть" (1 Кор. 15: 21-22). Значить, усі ми воскреснемо, тому що воскрес Христос. Адам через гріх помер, з ним помираємо і ми, тому що народжуємося від нього. Христос у Собі воскресив людську природу. А ми всі до неї належимо, тому ми й воскреснемо.

І сьогодні разом з апостолом Павлом радісно вигукнемо: "Смерть! Де твоє жало? Пекло! Де твоя перемога?". Бо Христос воістину воскрес!

Воскресіння Христове дарувало нам віру, сильнішу за страждання. Воно дає нам силу перемагати їх, бо радість Воскресіння Христового для всіх християн є джерелом світла, мужності й сили. Нехай не подумає хтось, що цієї радості у Воскреслому Господі достойні тільки люди святі, пустельники, подвижники. Ця радість дарована і нам, слабким і грішним дітям Отця Небесного. Святитель Іоан Золотоустий у своєму Пасхальному слові говорить: "Нехай ніхто не оплакує гріхів; прощення бо засяяло із гробу".

Цього року Україна на державному рівні разом з усіма Українськими Церквами урочисто відзначає 1025-ліття Хрещення Київської Руси. Сердечно вітаю вас, преосвященні архіпастирі, боголюбиві пастирі, чесне чернецтво, улюблені браття і сестри, зі святом світлого Христового Воскресіння! Поздоровляю з Пасхою Христовою Президента України Віктора Януковича, Верховну Раду, Український уряд, Збройні Сили нашої держави, всіх християн України і весь український народ. Сердечно вітаю зі світлоносним святом все українство в усіх країнах світу, на всіх континентах. Відзначаючи святу Пасху, будемо зберігати великодню радість Воскресіння в розумі і серці. Свята Церква закликає нас жити в мирі, любові, у всякому благочесті і чистоті, чесною працею служити ближнім, всьому українському народу і Українській державі, щоб у день нашого воскресіння бути достойними вічної радості з Воскреслим Господом і Спасителем нашим, Якому належить слава, честь і поклоніння з Отцем і Святим Духом на віки віків. Амінь.

Воістину Христос Воскрес!

ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський і всієї Руси-України.
Пасха Христова, 2013 р., м. Київ

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Ярмолінський Олег	(067) 702-63-37
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Одеса	Ролінський Володимир	(095) 678-76-73
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ

Блаженнішого Святослава

Високопреосвященним і Преосвященним владикам, всесвітлішим, всечеснішим і преподобним отцям, преподобним ченцям і черницям, дорогим у Христі мирянам Української Греко-Католицької Церкви

Христос воскрес!

Прийдіте, пиймо нове пиття, що не з каменя неплідного чудесно випливає, але з нетління джерела, яке виточив із гробу Христос, в ньому ми утверджуємось (Канон Пасхи).

Дорогі в Христі!

У світлий празник Воскресіння нашого Господа свята Церква запрошує всіх своїх дітей почерпнути живу воду з "джерела нетління, яке виточив із гробу Христос". Прообразом цього пасхального джерела була відома старозавітна подія, коли ізраїльський народ, здійснюючи свою Пасху – перехід з єгипетської неволі до обіцяної землі, посеред безводної пустелі став свідком чуда: Мойсей, за наказом Бога, вдарив своїм посохом по скелі, що на горі Хорив, і з неї потекла вода – на радість і спасіння всього люду (пор. Вих. 17, 1?6). Нині настав час сповнення обітниці, яку заповідало це старозавітне чудо: камінь відвалено і з гробу Спасителя потекли життєдайні потоки божественної благодаті, які наповнюють кожного віруючого життям воскреслого Христа, преображають кожну людську душу і цілий всесвіт. Ці життєдайні потоки – це сила животворної Божої любові, яка виявилася могутнішою від злоби пекла, від гріховності людини та від самої смерті. Отримавши звістку про воскресіння, Христові учні поспішили до спорожнілого гробу Спасителя, а зустріч із живим, воскреслим Ісусом назавжди змінила їхнє життя: смуток перемінився на радість; відчуття безсилля і розпачу – на відчуття перемоги над смертю і всім, що тримає людину в рабстві гріха; страх і непевність перед майбутнім – на непогамовне прагнення поєднати всіх людей із цим джерелом вічного життя проповіддю, що "Христос воскрес"!

Ми причащаємося з цього вічного джерела спасіння тоді, коли водою і Духом у таїнстві Хрещення єднаємося з Христом померлим і воскреслим, а відтак – черпаємо з нього щоразу, коли з вірою приступаємо до престолу благодаті у Святих Таїнствах, коли вдостоюємося божественного милосердя в таїнстві Покаяння чи приймаємо самого Господа у Пресвятій Євхаристії. Ці життєдайні потоки виливаються всюди, де проживають справжні християни – носії живої віри у воскреслого Христа. Вони напоюють нашу спраглу землю і преображають її силою Божої любові, якою Святий Дух сповнює серця віруючих людей (пор. Рим. 5, 5). Отже, бути християнами – означає мати цю живу віру у воскреслого Спасителя і бути носіями Його безмежної, безумовної, безкорисливої та вірної любові в нинішньому світі. Тож, дорогі у Христі, зростаймо у вірі, яку зберегли і передали нам наші предки, та укріплюймося в євангельській любові до ближнього, що є найбільш переконливим доказом правдивості нашої віри, згідно з Господніми словами: "З того усі пізнають, що ви мої учні, коли любов взаємну будете мати" (Ів. 13, 35).

На фундаменті святої віри та силою євангельської любові ми покликані будувати наше сьогодення і майбутнє, утверджувати в особистому, родинному та суспільному житті вічні Божі істини, які здатні принести кожній людині і цілим народам справжню свободу й тривалий поступ. Воскреслий Христос запевняє нас у своїй повсякчасній присутності і своєму благословенні в цьому великому ділі. А видимим знаком Його присутності між нами є наш Патріарший собор Воскресіння Христового, який усією громадою споруджуємо на берегах Дніпра. Цього року, під час Всецерковної прощі, яка відбуватиметься 17–18 серпня, Собор буде освячений. На це свято нашої віри і вдячності Господові запрошую всіх вас в Україні і на поселенні сущих, щоб на берегах Дніпра спільно відновити вірність Богові і Його науці, яка є світлом і надією для всього нашого народу.

Наш Патріарший собор, зрештою, як і сам стольний град Київ, має тісний і безпосередній зв'язок із початками Христової Церкви, із тими місцями, які пов'язані з земним життям, страстями і воскресінням нашого Спасителя. Подібно як храм Гробу Господнього у Святій Землі є серцем сучасного християнського Єрусалима, де ми і сьогодні можемо припасти до порожнього гробу Спасителя, відчути силу воскреслого Христа та силу Його перемоги над гріхом і смертю, так само і храм Воскресіння Христового в Новому Єрусалимі – місті Києві – у своєму освяченні навіки нестиме кожному віруючому українцеві, як на Батьківщині, так і на поселеннях, силу "джерела нетління, яке виточив із гробу Христос". Беручи участь у цьогорічній прощі та в освяченні Собору, ми зможемо пережити ту преображальну подорож, яку досвідчили апостоли, поспішаючи до гробу воскреслого Спасителя. Це – велике свято, а водночас – ще одна нагода спільно подякувати Господеві за те, що і в нашому народі здійснилося пасхальне чудо: воскресла знищена і приречена на смерть наша Церква, відроджується наша держава, відновлюється Святим Духом увесь наш український рід.

Сьогодні наш народ та суспільство можна порівняти з учнями Ісуса Христа, що знову переживають втрату надії, розчарування та безсилля, споглядаючи на свого зневаженого та розп'ятого Вчителя. Ми сподівалися на відродження вільної держави, а натомість так часто зазнаємо гіркоти розчарувань та досвідчуємо крах власних ілюзій. Як дуже всі ми сьогодні потребуємо цієї переміни всього нашого суспільства силою Воскреслого! І саме сьогодні ми проголошуємо: "Христос воскрес!" – і в цьому є джерело нашої надії та невичерпної сили. Святкуючи цей світлий празник Пасхи Христової, ми твердо віримо, що кожне наше зусилля, навіть найменше, якщо буде благословенне Господом, принесе свої благодатні плоди. Тож молімося всі разом про Божу милість і благословення для нашого народу, щоб він і надалі залишався народом християнським та щоб зростав у вірі й свідомості власної гідності та відповідальності за своє майбутнє. А запорукою та опорою нашої надії є і завжди буде присутність воскреслого Спасителя між нами і слова-запевнення святого апостола Павла: "Коли Бог за нас, то хто проти нас? Він власного Сина свого не пощадив, а видав Його за всіх нас, – як же разом із Ним не подарує нам усього?.. Христос Ісус, який умер, ба й воскрес, що по правиці Божій, – Він заступається за нас" (Рим. 8, 31-32).

Дорогі в Христі! З цими думками огортаю усіх вас пасхальною радістю і щиро вітаю вас із нинішнім світлим святом, празником празників – Воскресінням Христовим! Слова великоднього привітання в особливий спосіб скеровую до тих, хто переносить різні життєві випробування, – до убогих, ув'язнених, недужих, полонених, засмучених, розчарованих чи зневірених. Нехай пасхальна радість дітκнеться вашого серця і скріпить його, даруючи нову надію і духовну силу. Щиро бажаю всім, щоб великоднє світло просвітило кожну душу, кожне серце, кожну домівку і родину та скріпило всіх Божим миром. Усім зичу жити як діти Воскресіння – повні живої віри і сильні Божою любов'ю.

Христос воскрес! – Воістину воскрес!

+ СВЯТОСЛАВ

ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ

архієпископа Харківського і Полтавського Ігоря

всечесному священству й усім вірним Харківсько-Полтавської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви

Всечесні Отці! Дорогі Брати і Сестри!

"Нема Його тут, бо воскрес" (Мт. 28:6), – з якими почуттями слухали жінки мироносиці цю звістку? Чи не накладалися на радість перемоги їхнього улюбленого Вчителя над смертю сумніви та розчарування? Адже мироносиці так і не змогли вчинити запланованого. Їхні добрі наміри не були здійснені, а загадкове зникнення Ісуса назавжди залишило місце для вагань, підживлюваних плітками: "Його учні вночі прибули, і вкрали Його" (Мт. 28:13). Євангелист Марко згадує, як Марія Магдалина, Марія Яковова й Соломія через свої вагання спершу навіть не розповіли про побаченого біля гробу ангела: "І не сказали нікому нічого, бо боялись" (Мк. 16:8).

Спокуса сумнівів і розчарувань завжди супроводитиме життя Церкви. Як би нам часом хотілося мати неспростовні матеріальні докази присутності Божого Сина в історії! Як добре було б дістати свідчення воскресіння, котрі були б переконливими для кожного матеріаліста! Але їх немає. В цьому виявляється водночас і Божа довіра до нас, і умова гідного виконання дорученої християнській спільноті місії. Христос обумовлює нашу майбутню зустріч у Небесному Царстві вірою. Не знанням, не сумлінним виконанням покладених на себе обов'язків, а саме вірою.

Без віри немає Церкви, а наша душа, втративши віру, перетворюється на висохлу криницю, в якій годі відшукати хоча б краплину води. Просвітителі вважали рушієм історії розум, озброєний знанням. Лiберали воліли нічим не обмеженої свободи. Хтось і нині проголошує примат технологічної могутності. Але врешті решта за холодними доктринами відкривалася бездонна цивілізаційної прірви. Коли самовпевнений світ, відвернувшись від по-дитячому наївної віри, починає шукати собі інших пріоритетів, настає розплата. Бо брак віри в Бога руйнує відчуття людством взаємної спорідненості й довіри. Втрата братньої любові перетворює життя на змагання заздрісних партнерів.

Церква покликана відкривати людству всепроникну силу віри, звільняючи світ від тенет самозакоханості й самовпевненості. Ця ж місія нездійсненна без володіння мистецтвом жити вірою і згідно з істинами віри. "Лікарю, уздоров самого себе!" (Лк. 4:23), – нагадує християнам Спаситель. І Він же застерігає: втративши віру, Церква може уподібнитися до звітрілої солі, котру викидають геть (Мт. 5:13).

Запитаймо самих себе: чи не з наївністю жінок мироносиць входили ми, християни, до посткомуністичного суспільства? Стародавні галилеянки вбачали свою мету в виконанні ритуальних дій – помазанні Христового тіла миром. Ми теж краще уявляли собі практичну перспективу церковного служіння: відновлення храмів, налагодження ритму богослужінь, корегування побуту відповідно до календаря постів і свят. Після епохи заборон і репресій дехто зі священнослужителів з ентузіязмом занурився в громадську діяльність, у підприємництво, навіть у політичні інтриги. І ось – Церква стала розчинятися в суспільстві споживання та переймати його цінності.

А Церква покликана давати живе свідчення віри у воскреслого Божого Сина! Бо ж саме незгасний вогонь нашої віри здатний відкрити нову перспективу для зневіреного, розчарованого світу. І нехай осяяна пасхальним світлом печера Воскресіння стане для кожного з нас невсихаючим джерелом живої води, що насназкує до вічного життя (Ін. 7:38; Одкр. 21:6), – віри, що кличе до служіння ближньому. Амінь.

Христос воскрес! – Воістину воскрес!

† Ігор
архиєпископ Харківський і Полтавський
Пасха Христова р. Б. 2013

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Комуністи глумляться над пам'яттю жертв Чорнобиля

День пам'яті жертв Чорнобильської трагедії кримські комуністи намагаються використати для партійного піару, що є глумлінням над пам'яттю загиблих українців. Таку думку висловив голова Кримської організації Конгресу Українських Націоналістів, ліквідатор аварії на ЧАЕС Василь Овчарук.

"Сьогодні в Сімферополі на жалобний мітинг зібралися представники місцевої влади, ліквідатори аварії на ЧАЕС, активісти політичних партій, але тільки комуністи прийшли під своїми кривавими партійними прапорами. Я вважаю це вищою мірою лицемірства й цинізму, бо саме Комуністична партія несе відповідальність за те, що ця страшна трагедія трапилася", – каже Василь Овчарук.

На його думку, комуністи мають покаятися за ті злочини, які вони вчинили проти українського народу, в тому числі, – й за аварію на Чорнобильській АЕС.

Прес-служба КУНу

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

РОЛЬ СЛАВИ СТЕЦЬКО В УТВЕРДЖЕННІ ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ У СВІТІ (1946–1991)

14 травня виповнюється 93 роки від дня народження Слави Стецько

Ольга РІЗНИЧЕНКО

"Наше життя – то була Україна, все було підпорядковане ідеї її свободи... наші знайомства, товариства – все було пов'язане з боротьбою", – говорила в одному з інтерв'ю пані Слава.

За час своєї понад 50-літньої діяльності Слава Стецько, як провідна активістка ОУН, АБН, ЕРС і Світової Ліги за Свободу і Демократію (колишня Світова Антикомуністична Ліга – ВАКЛ), була організаторкою, співорганізаторкою або впливовою учасницею сотень міжнародних політичних акцій і конференцій, на яких послідовно і безкомпромісно захищала ідею державної незалежності України, національні і людські права українського та інших народів, поневолених радянським тоталітаризмом.

По війні Слава Стецько закінчила правничий та філологічний факультети Мюнхенського університету, склала магістерські іспити з політології у Вільному Українському Університеті в Мюнхені, здобула фах перекладача з англійської, французької та німецької мов. Володіла також польською, іспанською, італійською, словацькою, білоруською.

Озброївшись потрібними знаннями, Слава Стецько стає редакторкою журналу АБН-Кореспонденс, організовує численні Конференції АБН, де виступає з доповідями. Глибоко обізнана з проблематикою, Слава Стецько імпонувала слухачам, викликаючи в них ентузіазм і захоплення. Про ті часи сама Слава Стецько згадувала: "В час окупації України більшовицькою Росією ОУН з-під стягу Степана Бандери прямо й через АБН, через Світову Антикомуністичну Лігу (ВАКЛ), через Європейську Раду за свободу широко поставила була інформацію в цілому світі. Крім українських газет і журналів, ми видавали [...] "Юкрейніан Рев'ю", "Українян Квотерлі", Ехо оф Юкреїн", "Ін Юкреїн", "Л'Єст Юропієн" (по-франц.), "АБН – кореспонденс" (зараз лише по-англійськи, але раніше по-іспанськи й по-португальськи), "Обі Рґіа Україна" по-шведськи, "На-бат" по-російськи та різні неперіодичні видання, видавали сотні брошур і десятки багатотомних книжок".

Жило подружжя Стецьків на становищі переміщених осіб ("ді-пі"), не приймаючи громадянства чужої країни, що дуже ускладнювало закордонні поїздки. Мешкали в Мюнхені конспіративно, помінявши одинадцять квартир, адже за Я. Стецьком постійно полював КГБ. Доводилося проживати під чужими прізвищами, щоб уникнути переслідувань КГБ, що вимагав від американців видачі Степана Бандери і Ярослава Стецька. Це підтвердив й убивця С. Бандери Б. Сташинський на судовому процесі в Карлсруе в 1962 році. Я. Стецько мав таємну охорону української організації. Американський генеральний консул у Німеччині 6 липня 1949-го інформував держсекретаря США про особу Я. Стецька, котрий організував 15-тисячну демонстрацію під російським посольством у Мюнхені: "озброєний кількома фальшивими документами, його дуже ретельно ховають.., подає свою професію як "публіцист" З. Карбович, М. Павловський" (насправді псевдонімів було більше). Відповідати ж на лист Стецька до Торпа по лінії дипломатичної служби США консул не радив. Я. Стецько шукав на той час шляхів офіційної підтримки своєї діяльності не тільки тому, що США – могутня країна, а Мюнхен був у зоні американського впливу в Німеччині, а й тому, що у США та Канаді жило багато українців.

Слава Стецько брала активну участь у діяльності Спілки Української Молоді, що відновила свою роботу в еміграції, беручи початок від однойменної Спілки, очолюваної Миколою Павлушковим, що діяла в Україні в 1925–30 роках і була ліквідована на Харківському процесі СВУ-СУМ в 1930 році. Наприкінці 1940-х років Славу обрали до Центрального Комітету СУМ, що мав осідок у Мюнхені. Свою працю в СУМі вона поєднувала з діяльністю АБН, де очолювала також сектор Молоді. Це давало їй можливість проводити акції міжнародного характеру на захист поневолених Москвою народів, де головну роль відігравала сумівська молодь. Слава була організатором Конгресу Молоді АБН (вересень 1948 р.) і численних Конференцій молоді АБН у різних містах Європи та інших континентів. Одна з таких Конференцій відбулася в рамках Конгресу АБН-ЄРС (Європейська Рада Свободи) в Брюсселі 12-15 листопада 1970 року. Це була величава маніфестація делегацій поневолених комуністичною Москвою народів і вільних держав Європи, Азії й Америки. Українська делегація в АБН була репрезентована Ярославом і Славою Стецьками.

Акції відбувалися у багатьох містах: Нью-Йорку, Чикаго, Оттаві, Торонто, Сіднеї, Буенос-Айресі... Проводили їх здебільшого молодіжні організації. Виступали з доповідями, влаштовували прес-конференції, зустрічалися з молоддю, з державними діячами. Робили все, щоб викликати інтерес і симпатію до України.

Проти радянського режиму молодь виступала з акціями протесту перед ООН, московськими посольствами в столицях різних країн... "Ми розповідали про сталінські табори. Про страйки в Темиртау, Норильську, Воркуті, Караганді. Про нелюдське придушення повстання в Кінгірі. Там, за вказівкою Москви, проти повсталих пустили танки. 500 українок, одягнувши національні строї, вийшли з піснею вперед. Були упевнені: на жінок не посміють наїхати. Однак танки не зупинилися... Наприклад, у Чикаго (1971) інсценували похорон Михайла Сороки, замученого в концтаборах СРСР. Таким же чином вшановували й річниці Голодомору (скажімо, у Канберрі у 1960-і кинули на подвір'я радянського посольства 7 трун як символ 7 мільйонів знищених українців). У 1970-х по всьому світу пройшли акції на захист Валентина Мороза, навіть у такий спосіб: на футбол в Бразилію хлопці поїхали в однакових футболках, на кожній написали по одній літері і сіли у визначеному порядку, склавши напис "Звільнити Мороза!". А на Олімпіаді в Мюнхені, де не дозволялося нести плакати, таким же чином склали напис "Слава Україні!". Це робилося для того, щоб постійно привертати увагу світової спільноти до становища поневоленого українського народу, до потреби організовувати структури і виховувати патріотів, а не споживачів та рвачів. Загалом, робота була довготривалою й багатогранною. І все – ради самостійності й незалежності України", – говорила пані Слава в одному з інтерв'ю.

У червні 1964-го Ярослав Стецько разом зі Славою та генеральним секретарем АБН князем Ніко Накашідзе терміново їде до Швеції, щоб у Стокгольмі, куди мав прибути Микита Хрущов, нагадати йому про Україну. 18 червня провели прес-конференцію, організовану студентами з датського "Демократичного

альянсу", на якій звинуватили радянського лідера в убивстві Степана Бандери, катуванні в гулагах тисяч повстанців, збереженні атмосфери сексотства та залякування. Про це написали всі датські газети, а Стецька і Крафта офіційно запросили на прес-конференцію до парламенту цієї країни. А 22 червня о 12 годині, перед приїздом Хрущова до Стокгольма, у королівській церкві в присутності журналістів АБНівці та їхні прихильники провели акцію протесту проти візиту московського керівника і поклали вінок з квітів українських кольорів на саркофаг короля Карла XII. Ярослав Стецько виголосив промову про благородну співпрацю короля з Іваном Мазепою. Увечері відвідали бенкет, організований шведським "Червневим комітетом" (створеним для демонстрацій проти приїзду "високих московських гостей") у найкращому столичному готелі, хоча вже надійшла нота протесту з Кремля з вимогою випровадити націоналістів з королівства. Проте і М.Хрущов уже прибув до столиці Швеції. Його роздратуванню не було меж. Людина, нестримана від природи, він вразив усіх своєю брутальною поведінкою на прес-конференції, де "дісталося" усім – бандерівцям, мазепинцям та петлюрівцям, а також прем'єру Швеції п. Ґерляндену, якому більшовицький керівник пообіцяв поразку, аналогічну 1709 р. Проте і голова парламенту Данії також не схотів зустрічатися із радянським керівником, бо той, на його погляд, є колонізатором України, а тому не може репрезентувати вільну Україну. Газети всього світу повідомили про істеричну реакцію Хрущова на дії націоналістів і помістили фото, як Стецько кладе вінок від українців. До речі, звідти вони вилетіли прямо до Вашингтона, бо вже мали візу і запрошення на відкриття там пам'ятника Тарасові Шевченку.

Постійні поїздки на Конгреси, що відбувались кожного року в центрах політичного життя різних країн, дозволили Славі Стецько пізнати і познайомитися із найвищими посадовими особами тих країн. У такий спосіб була нагода побувати неодноразово в Білому Домі у Вашингтоні, де відбувалися зустрічі з президентами Ніксоном, Джонсоном, Рейганом, Бушем (старшим). З-поміж них найбільші симпатії до України виявив президент Рейган, якому належить висловлена до Ярослава Стецька фраза: "Ваша боротьба є нашою боротьбою" і "СССР є імперією зла". В Канаді свого часу її губернатором був українець за походженням Гнатишин, було кілька міністрів українського роду, а міністр Діфенбейкер на всіх форумах включно з ООН виступав в обороні українського народу і переслідуваних політичних в'язнів в СССР. З ними подружжя Стецьків мали постійні контакти.

В американському Конгресі подружжя Стецьків святкувало 40-річчя Акта 30 червня. Там, у присутності майже 90 членів парламенту, виступив президент Р.Рейган, вів засідання конгресмен Е.Дервінський – дорадник Держдепартаменту польського походження, лояльний до українського визвольного руху. А 1983 року в Конгресі США відбулася конференція АБН. По її закінченні Я.Стецько разом з Дж. Бушем-старшим, на той час ще віце-президентом, і головою американської делегації в ООН пані Д. Кірпатрік провів спільну прес-конференцію, на якій знову виступив Р.Рейган. Після цього президент Америки запросив подружжя Стецьків до себе в Білий дім. На святковій вечері були присутні конгресмени й сенатори, головну промову виголосив Дж. Буш, Я.Стецько також мав слово. То вже був період "холодної війни".

За словами пані Слави, до того часу "з американського боку організація форумів була приватна, але в них також брали участь відомі діячі, як, наприклад, Ліндон Джонсон та Річард Ніксон, які через деякий час ставали президентами держави". А президент Американської ради за світову свободу генерал Томас Лейн, який вів конференцію Всесвітньої антикомуністичної ліги (ВАКЛ) у Вашингтоні (1974), надав слово Я. Стецькові як прем'єру, пояснивши, що його не визнав Гітлер, але визнали своїм керівником українці і не скинули. Дуже позитивно до роботи АБН ставився канцлер Німеччини Конрад Аденауер, ініціював майже щоденні виступи членів АБН перед військовими та в університетах. А після вбивства С. Бандери запропонував Я. Стецькові допомогу й охорону, від чого той відмовився. Ярослав Стецько листувався з Шарлем де Ґоллем, був у дружніх стосунках з британським прем'єром Мак'Міланом, керівником національного Китаю Чан Кай ші, президентом Філіппін Фердинандом Маркосом, зі Збігнєвом Бжезинським та іншими відомими політичними діячами.

Після смерті Ярослава Стецька 1986 року Слава Стецько була обрана Президентом АБН.

Ні Ярослав, ні Слава Стецько до кінця життя так і не взяли собі (а пропозиції були) підданства жодної країни – залишалися так званими "ді-пі" – бездержавними персонами. Такою була їхня принципова позиція – адже Ярослав Стецько уособлював український уряд, проголошений 1941 року, і представляти Україну в ранзі громадянина іншої держави було нижче його гідності. З цієї ж причини вони відмовилися від пропозиції виїхати до США: від Мюнхена до України було ближче. Вони називали себе людьми без громадянства, які народилися в Україні. Слава Стецько стверджувала: "Я можу одержати громадянство тільки там, де народилася. Хочу бути громадянкою незалежної України". Це була мрія всього її життя.

Вперше після вимушеної еміграції Слава Стецько приїхала в Україну в червні 1991 року, щоб взяти участь у відзначенні 50-ліття Акту відновлення державної незалежності України. З того й почалась її політична діяльність уже в Українській державі.

"Коли зійшла на збиту з дошок імпровізовану трибуну [...], стала перед велелюдним віче, серце мені зайшлося від хвилювання: всі вулиці довкола запруднені людьми – з українськими національними прапорами, з хоругвами. Враження було надзвичайне". І це враження вона вже ніколи не втрачала... "До мене підійшли московські журналісти, щоб взяти інтерв'ю, і запитали, яка наша головна ціль". "Розвалити імперію на самостійні держави", – відповіла я . – "Яким чином?" – "Зсередини". З того часу вона назавжди повертається в Україну і переносить увесь "тягар" боротьби на рідні терени…

У березні 2003 року її з почестями поховали на Байковому цвинтарі Києва. Прощалася із Славою Стецько вся Україна. За її домовиною йшли десятки тисяч людей…

ПИЛЬНУЙ!

РАКОВА ПУХЛИНА УКРАЇНИ,

або Ідеологічні "пацифікації" від міністрів Лебедєва і Табачника

Тарас МАРУСИК

Нещодавно Міністр оборони України Павло Лебедєв зробив заяву, яка чомусь не стала предметом хоча б активних коментарів. Процитую ці резонансні слова за агентством УНІАН: "Ми надаємо особливого значення ідеологічному питанню, вважаємо, що воно важливе і головне. Нам не тільки потрібно пам'ятати про козаків, які то відстоювали Україну, то її віддавали. Ми повинні пам'ятати про всю історію, яку має Україна, включаючи насамперед Велику Вітчизняну війну… Тому Міністерство оборони в питанні ідеологічного виховання вважає, що якщо немає ідеології, це не професіонали, це насамперед найманці, які завжди можуть кинути рушницю на полі бою, на жаль. Це пов'язано з формуванням нашого суспільства, нашої людини".

Міністр вважає, що в Україні пам'ятають лише про козаків, а героїв, які врятували Україну від фашизму, забуто. А ще він повідомив, що з 1 квітня запроваджено новий виховний вид програми у Збройних силах. Я намагався знайти цей документ на офіційному сайті Міноборони, але безрезультатно – або я погано шукав, або він існує тільки в усному варіанті.

Озвучена уродженцем Краснодарського краю Росії ідеологія перегукується з тим, що методично втілює інший міністр – Дмитро Табачник. Мова йде, зокрема, про військово-спортивні патріотичні ігри. У грудні 2003 року Міністерство освіти і науки запровадило Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру "Сокіл" ("Джура"). Але вже через три місяці на противагу їй Міносвіти разом з іншими міністерствами затвердило положення про Всеукраїнську військово-спортивну гру "Патріот". Нагадаю, віце-прем'єр-міністром України, який задумав і скоординував це, був Дмитро Володимирович, а прем'єр-міністром – Віктор Янукович. Після ненависного їм обом "помаранчевого" періоду, в березні 2011 року, Міносвіти "породило" ще один спільний наказ – про запровадження Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри "Зірниця".

Не маючи змоги "остаточно розв'язати" питання з грою "Сокіл" ("Джура"), представники касти під назвою "п'ята колона" вирішили поступово маргіналізувати її. В червні 2012 року Міносвіти видало наказ "Про запровадження Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру "Сокіл" ("Джура"), не скасувавши свій наказ від 2003 року, але повністю переписавши і його, і положення – у фірмовому стилі Табачника. А в листопаді 2012 року директор Українського державного центру позашкільної освіти Олексій Селіванов своїм листом на Д.Табачника запропонував фактично заблокувати український патріотичну гру.

Про це у своєму депутатському зверненні від 12 березня 2003 року "Щодо фактичного блокування Міністерством освіти і науки впровадження в навчальні заклади Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура")" на адресу Прем'єр-міністра України Миколи Азарова написала народний депутат України (ВО "Свобода") Ірина Фаріон. Зокрема, вона попросила поінформувати її, чи відповідає дійсності інформація про те, що директор Українського державного центру позашкільної освіти О.Селіванов є співробітником Української православної церкви Московського патріархату, керівником козацького Комітету руху росіян України, головою Київського Монархічного Центру і Головним отаманом МГО "Вірне козацтво", яка відома своїми антидержавними й антиукраїнськими діями.

Відповідь від міністра Д.Табачника не здивувала. Єдине, що стало до певної міри несподіванкою (і це єдиний наслідок депутатського звернення) – повідомлення про звільнення О.Селіванова з посади в. о. Українського державного центру позашкільної освіти. При цьому на жодне запитання про О.Селіванова відповіді міністр не надав.

Ракова пухлина України – це не просто п'ята колона. Це п'ята колона при владі. Це уродженці вельми "дружної" нам держави. Це нащадки тих переселенців, яких завезли в "пацифіковані" фізично українські села, доля яких була визначена наперед статусом "чорних дошок" під час Голодомору. Це ті "перекотиполя", чиє гасло "Мой адрес – нє дом і нє уліца, мой адрес – Савєтскій Саюз" "не згасло". Це ті, хто вважає, що держава (країна) – це полігон для заробітку і визиску співгромадян. Хоча чи справді співгромадян?

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, проспект Перемоги, 10, тел. (044) 486 2442, факс (044) 236 1049, ministry@mon.gov.ua

Від 25.03.13 № 1/13-189
На № ________ від ________

Народному депутатові України
Фаріон І. Д.

Щодо впровадження в навчальні заклади Всеукраїнської дитячо - юнацької військово - патріотичної гри „Сокіл" („Джура")

Міністерство в межах компетенції розглянуло Ваше звернення від 12 березня 2013 року №04-04/21-382 до Прем'єр-міністра України М. Я. Азарова щодо блокування впровадження в навчальні заклади Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл " („Джура") і повідомляє.

На виконання доручення Президента України від 06 травня 2011 року № 1–1/860 щодо активізації роботи по відродженню і розвитку історичних, патріотичних, господарських та культурних традицій Українського козацтва наказом МОНмолодьспорту від 13.06.2012 № 687 затверджено Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру „Сокіл" („Джура") та зареєстровано Мін'юстом 3 липня 2012 р. за №1094/21406.

Відповідно до Положення загальне керівництво грою здійснює МОНмолодьспорту, в регіонах - Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, відділи (управління) освіти районних та міських державних адміністрацій, у навчальних закладах - керує педагог, призначений керівником навчального закладу, за його згодою.

У 2012 році згідно наказу Міністерства від 04.07.2012 № 779 Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді проведено III-й (Всеукраїнський) етап гри.

Звичайно, патріотичне виховання не зупиняється лише на Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі „Сокіл" („Джура"), цього буде недостатньо.

В Україні діє мережа організацій, які проводять спільно із навчальними закладами різні конкурси та ігри, де формується патріотично свідома молодь.

Зокрема, відповідно до спільного наказу МОНмолодьспорту та Міністерства оборони України від 16.12.2011 № 1443/779, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2012 р. за № 1567/20305, проводиться Всеукраїнська військово-патріотична спортивна гра "Зірниця ".

Всеукраїнська військово-патріотична спортивна гра "Зірниця" проводиться відповідно до Указу Президента України від 25.10.2002 № 948 "Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді", розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 1718-р "Деякі питання військово-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів".

Також зазначаємо, що спільним наказом із Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту від 17.08.2005 № 479/1656 започатковано впровадження фізкультурно-оздоровчого патріотичного комплексу школярів України "Козацький гарт".

Проведення всеукраїнських ігор консолідує діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування всіх рівнів, навчальних закладів і громадських організацій щодо вирішення проблем військово-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Фінансування зазначених вище заходів проводиться в межах асигнувань на освіту, передбачених в Державному бюджеті України.

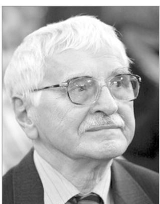
Додатково інформуємо, що відповідно до наказу МОНмолодьспорту від 15.03.2013 № 107-к Селіванов О. С. звільнений із посади виконуючого обов'язки директора Українського державного центру позашкільної освіти.

Міністр Д. В. Табачник

ПОГЛЯД

"ХМАРИ ЛАМАЮТЬСЯ"

Євген СВЕРСТЮК

Так казали малі пастухи, вслухаючись у громові перезви в небі. А потім були зливи.

Ми чекаємо знамення з неба. Але чи вміємо читати хоча б маленькі симптоми?

Ось безслідно зійшов з дистанції великий олігарх Березовський. Маленькі сидять, як воші в кожусі – пересиджують свій сезон. Питання "навіщо?", "куди?" – не для них. І навіть коли олігарх надягає білий куколь, то все рівно кроки його вже пораховані...

Папський трон займає смиренний єпископ і уважно вслухається в симптоми змін на планеті, де мудрість замінено сумою технологій.

Політики тривожно озираються один на одного і відчувають, що в їхніх руках стерно без ясної цілі стає іграшкою. Найголосніші котяться назад із самовпевненим виразом. Дияволізм скинув маску прогресу й надів личину лібералізму. Тиранія моди й успіху змінила тиранію вождів, чиї личини фігурують усюди, як печать прокляття. Збаламучені ЗМІ купаються в рожевих водах спокус і пробують потрапити в смак здезорієнтованих і здеморалізованих, де ніхто нікого не любить, ніхто нікому не вірить і всі шукають винних.

Напівосвіченість марксистської школи з її заблокованою інформацією плавно перейшла в напівосвіченість віку інформації, що вироджується в інформаційну війну. А інформація нагромаджується, як гори піску. Одважні хлопчаки вилазять на вершину (top!) і щось віщують в дусі сезону. "Застарілі" книги XIX ст. перечікують тимчасові моди сезону, щоб нарешті опритомнити сторонніх, що виходять з юрби.

Рівень культури опускається. Не видно тих, хто її підіймає. Підіймає дух, який прагне до Небесної вітчизни.

* * *

Ми відчули кінець епохи з Чорнобильським вибухом, а потім -з розпадом "імперії зла" – найжорстокішої імперії, побудованої на принципі насильства, на переступі через загальнолюдські цінності й утвердженні авторитету на трупах мільйонів.

Ми пережили і наче побачили на світовому екрані дискредитацію принципу сили. Але на наших очах десь з-під ніг повибігали темні духи з великими міхами награбованого багатства – а це теж сила... І біжать вони, як демони, переселені у свиней у відомій Євангельській історії.

Чим же наповнені ті 2000 років за нами? Мене вражають історії на рівні дива.

Найбільшим дивом Христовим була Його Нагірна проповідь, що засіяла добрим зерном цілі тисячоліття.

Вона з'явилась, як диво високих просвітлінь, і проростає, як диво на скам'янілому ґрунті погаслих епох.

А хіба не диво, що церква не від світу цього стає державною хоругвою, а проповідь до гнаних і знедолених стає наукою для усіх верств суспільства? Досі ж світ знав лише науку панівних верств!

Історики не можуть збагнути, як сталося чудо перетворення презирливого прізвиська християн у високе імення світлосяйне, а хрест – як знаряддя страти – на символ вічного.

Чому так світяться у віках постаті мучеників за віру, тоді як вся історія тисячоліть сповнена убитими і замученими? Як то багато значило, що засвічені високою Христовою вірою приймали муки за відмову принести жертву державним богам...

Дайте зараз таких людей, які не приносять жертви ідолам і не йдуть за течіями моди – і відродиться дух і сила народу! Та висока віра зродила дух ідеалізму і подвижництва, дух безкорисності й офірності. Великі творіння архітектури, музики, літератури, живопису – все, що називаємо Європою, що стало дзеркалом для відображення людської гідності й подоби Божої, – усе це вицвіт християнського духу, що творить на грані неймовірного.

Християнство пішло по світу. Його пронесли крізь непоборні перешкоди і небезпеки сміливі місіонери, одержимі прагненням засвічувати людей духом істини. Мореплавці, хрестоносці, проповідники йшли в невідоме, спираючись на Руку Божу. А коли світ скочувався в болото ідолопоклонства, в тенета церковної рутини, приходили нові сміливці, апостоли-реформатори і продовжували, здавалося б, утрачену висоту.

Хіба не чудом було навернення наших предків з дороги війни – "Іду на ви" – на дорогу Київського благочестя? Войовничі запорожці будують похідні церкви з образом Пресвятої!

Важко уявити собі перетворення войовничих вікінгів, що покинули свого природного бога Одіна задля високої віри в Царство не від світу сього!

Так само, як важко в нашому темному і жорстокому світі уявити силу, що проявляється в немочі, й перемогу, що виявляє себе в прощенні.

Служителі кліру часто посилаються на довіру народу до церкви і самі дивуються: на чому тримається довіра, коли церковні лицедії грають грубі політичні ролі й різнять народ замість об'єднувати? А виявляється, народ глибше розуміє церкву як цитадель духу і як вівтар очищення.

От і дивуються мудрі світу нашого, що християнство – єдина "диктатура", що протривала тисячоліття.

Кожна епоха має своїх пророків і віщунів. На мілинах нашого часу віщуни загомоніли про перехід людства в постхристиянську епоху. Не диво: вони втратили дух. Але вони втратили і зір: перед ними порожнеча, наповнена віртуальними вартостями. А над потоками споживацтва пророки нашого часу тихим голосом віщують початок неохристиянської ери.

А десь на високості "хмари ламаються". Благодатна злива настає раптово.

"День", №67, (2013)

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

БУВ БОБ ТЕНЕТА – НЕМА БОБА...

До 110-ої річниці від дня народження Бориса Тенети

Друзі з київського літоб'єднання МАРС Григорій Косинка, Євген Плужник, Борис Антоненко-Давидович називали його веселим Бобом. Він був романтиком не лише за творчим світобаченням, а й у повсякденному побуті, прагнув нових вражень, фантазував: захоплювався спортом, полюванням, розробляв план перебудови Труханівського острова на київську Венецію, мріяв про подорож на Таїті, де жив і творив Гоген. А коли омріяна подорож не вдалася, вони з дружиною Тетяною назвали свою єдину донечку Таїта. Вдумливому і напевно найпопулярнішому серед київської студентської молоді двадцятих років минулого століття українському прозаїку Борисові Тенеті (справжнє ім'я – Борис Йосафович Гурій) 17 квітня виповнилося 110 років.

"Про себе казав, що він степовик, а точніше – з того краю, де пахне вугіллям і залізом. Дитинство минуло в Донбасі, а пізніше – в Дніпропетровську. Там учився в ІНО. Звідти перевівся до Київського на третій курс історичного відділу", – згадує про нього в окремій новелі у знаменитих "Спогадах і прощаннях" літературознавець Григорій Костюк.

У мистецькій хроніці альманаху "Вир революції", що вийшов у Катеринославі 1921 року, було повідомлення, що Борис Гурій, молодий український поет, підготував до друку першу збірку поезій під назвою "Чорний пар" і написав п'єсу "Казка". Наскільки відомо, поетичної збірки Тенета так ніколи й не видасть – усі його вірші залишаються розкиданими по різних тогочасних часописах. Його вірші друкували журнали "Червоний шлях", "Нова громада", "Зоря", "Глобус", "Життя й революція". Перші свої гуморески Борис Тенета друкував під псевдонімом "Те – Не – Те". Василь Чапля під псевдонімом В. Надолбень 1926 року в часописі "Зоря" надрукував веселий акростих, який присвятив Б. Тенеті:

Те– Не– Те
Тільки прозу я писав –
– Е, що проза. – Я поет!
Не роздумав. Як утяв.

Ет!
Тільки ж бачу й це не те,
А Тенета – те – не – те.

Цікаво, що вже на еміграції свою драматичну прозу про репресії 20–30-х років Василь Чапля назве "Люди в тенетах" (1951).

Дуже гарно своє знайомство з Борисом Тенетою на тлі київської атмосфери двадцятих описує Григорій Костюк: "Коли він з'явився на київському літературному небозводі – не знаю. Ми ж познайомилися, правдоподібно, весною 1927 року. Сталося це випадково і прозаїчно. Однієї гарної днини, після лекцій, я вийшов з інституту, щоб податися до гуртожитку. Услід за мною вийшов юнак, моїх приблизно років, середній на зріст, кругловидий, трішки ніби сутулий, темний шатен. Але, на що я відразу звернув увагу, це на його ніби розчавлений, колись, мабуть, перебитий ніс. Це робило його відкрите, симпатичне обличчя трішки кирпатим і смішним. Порівнявшись зі мною, він по-дружньому мовив:

– Ну, що, йдемо?

– А тобі куди? – замість відповіді, питаю.

– На Лютеранську.

– То нам по дорозі. Я до Радянської площі.

Ми пішли Короленківською, повернули праворуч на Ленінську (колишня Фундуклеївська), до Хрещатика. Йшли поволі. Говорили про різне. Між розмовою кидаю йому:

– Як тебе звуть?

– Борис... Тенета на прізвище.

Це прізвище я знав уже з преси. Але не припускаючи, що це саме той, що почав друкувати свої оповідання, трохи невлад питаю:

– Тенета? Який Тенета?

– Що значить, "який?" – перебиває він мене, іронічно посміхаючись. – Отакий, як бачиш, не мальований, а звичайний.

– Чекай, та я, власне, хотів сказати чи це не той Тенета, що "Листи з Криму"?

– Та, той же, той, – тим же тоном, дещо насмішкувато продовжує він. Це мене майже збентежило. Я зупиняюсь і кажу:

– Ти що, жартуєш чи справді?

– Та чого ж жартую? Справді. Що не віриш, що такий шлапак міг щось путнє написати?

– Ну, то здоров був! Мені приємно. Я ж саме недавно прочитав "Мусему" й "Листи з Криму". Справді цікаво. А та "гра в любов" північного "білого європейця" із смуглявою донькою півдня – "донькою морських хвиль і гірських кряжів", направду, непогано зроблена. Автор має гостре, спостережливе око, вміє створити напружену ситуацію, а головне, має молодечий сміливий розмах думки, – затарабанив я відразу. Це йому, очевидно, сподобалось. Він схопив мене обома руками за рамена й каже:

– Та я бачу, що ти справді читав мої речі. Та це ж ціла вже рецензія! Ти пишеш?

– Та... ні. Я вчуся і читаю."

"Листи з Криму", про які йдеться у спогадах Григорія Костюка, були першою надрукованою у 1927 році книгою Бориса Тенети. В імпресіоністичних новелах оповідь була зосереджена на внутрішньому конфлікті особистості, мала настроєву композицію. Взагалі ж Тенета був продовжувачем традицій Володимира Винниченка, його цікавили таємниці людської підсвідомості, сфера ірраціонального як основний чинник поведінки, роль біологічного начала в житті людини, моральні парадокси, які не дозволяють поставити межу між злочинцем і жертвою.

1928 року виходить у світ найвідоміша його повість під гостро актуальною на сьогодні назвою "Гармонія і свинюшник" (1928). "Гармонія" і "свинушник" – дві крайні форми людського існування, де людина стає заручником ситуації постійного вибору. Головним чином прагне до гармонії і хоче вибратися із свинушника головна героїня повісті, для якої Борис Тенета невипадково обирає ім'я – Катерина. Переїхавши з села до міста, Катерина понад усе хоче змін, вона намагається переконати своїх друзів змінити своє ставлення до життя, усвідомити власну значущість задля перетворення оточуючого безладу на гармонійне майбутнє. Найяскравіше прагнення до прекрасного майбутнього репрезентовано в її зверненні до свого коханого Михайла: "Іноді я і тебе ненавиджу, і себе, бо погані ми, не такі, як я хочу, не такі, якими будуть колись люди, коли настане та гармонія… Але, видно, далеко той час, що я й уявити собі не можу, хоч роблю, будую її, ту гармонію сонячну…" Свинушник – це сьогодення, яке засмоктує, і молода людина розуміє, що не може вибратися з нього. Борис Тенета в самому тексті чітко описує свинушник і прагнення молоді щось змінити, вилізти з нього. "Свинушник. Ми всі стоїмо

там по коліна в болоті. Є десь сонце… Є… Бо пробивається крізь щілину й навіть болото золотить, а навколо в теплому багні лежать свині і задоволено хрюкають. Їм добре, немає у них ніяких думок і сумнівів. Почнеш їх розбуркувати, так вони тебе ідіотом назвуть. Ти не думай, що вони за старе тримаються. Це невелика б біда була, але вони нюхом добре чують все нове й свіже, переможе і лізуть туди, несучи за собою свій свинушник". Свинушник – це ще й сама природа людини, як би вона не намагалася щось у собі змінити, навіть перебудувати своє мислення, уявлення про світ, усе ж людську природу неможливо змінити. І звичайно, головні герої опиняються в ситуаціях, які поступово розвіюють їхні ілюзії, руйнують ідеали.

Міське життя виявилося справжнім випробуванням для героїв повісті, які приїхали з села розбудовувати місто. Нестача їжі, жахливі побутові умови, відсутність усталених моральних норм поведінки породжують у молоді відчуття байдужості й безвідповідальності. Так, хлопці з комуни, намагаючись вижити у складних життєвих ситуаціях, не усвідомлюють того, що не вся людина може нехтувати. Без найменшого натяку на совість вони паплюжили те, що в усі часи залишалося об'єктом шанобливого ставлення, – могили померлих. Чи варто сподіватися на світле майбутнє молодим людям, які вночі знімали хрести з могил, поповнюючи запаси дров, що були основою їхнього добробуту? Автор невипадково вводить у текст розповідь про те, як комуна вирушала у "хрестові походи": адже хрест – це стародавній символ життя, істини і спасіння. Спалюючи хрести, вони нищили своє життя, щастя й долю.

Усе своє свідоме життя Катерина хотіла звільнитися від оточуючого безладу й дисгармонії, порівнюючи їх із свинушником. Людей, яких задовольняло таке існування, які й породжували цей свинушник, вона ототожнювала зі свиньми. Постійна боротьба з оточенням, розуміння безперспективності цієї боротьби забрали всі сили головної героїні й позбавили найголовнішого – необхідності жити. Символічною є реакція матері Катерини на звістку про смерть доньки. Автор невипадково в цьому епізоді згадує свиней. "Коли ж на село прийшла вістка, то мати (жінка, що породила Катерину) заплакала, а потім, згадавши, що час годувати свиней, пішла виносити помиї, шморгаючи носом…" Свині "не дозволили" матері повною мірою посумувати за своєю дитиною.

Відважним і суспільно чесним був Борис Тенета не тільки в творчості, а й у житті. Г.Костюк згадує: "Він не міг погодитися з тим, що щось дозволено знати, а щось ні. Він хотів, і вважав своїм правом, знати все – орієнтуватися в усьому – дозволеному і недозволеному. Так, наприклад, одного разу він зайшов до мене й приніс "Літературно-науковий вістник", що його редагував тоді Д. Донцов у Львові. Про закордонні еміграційні українські видання нам тільки доводилось чути чи читати їхні назви в пресі: "Діло", "Нова Україна", "Літературно-науковий вістник" тощо. Але ніколи не доводилось ні бачити, ні читати. Тому було дуже цікаво познайомитися з цим журналом. Де і від кого Борис дістав його – не знаю. Були це числа за 1925 чи за 1926 рік. Я обіцяв йому цей журнал наступного дня повернути. Я проковтнув усі числа журналу (їх, здається, було два) за один вечір. Із прочитаного залишилося в пам'яті дві речі: стаття Д. Донцова про Леніна і поетичне "Послання до Максима Рильського" Є. Маланюка. Донцов, пригадую, на підставі аналогій і зіставлень героїв з роману Достоєвського "Біси" і політичним образом Леніна дуже цитатно доводив, що психологічно в своїх вчинках Ленін є лише продовженням діаболічних і скажених типів з роману Достоєвського. Якщо вже при цьому пригадати, що на нас у той час дійсно справило потрясаюче враження з еміграційної публіцистики, то це були: "Лист дрібного буржуа" В. Винниченка (його талановита, вбивча відповідь радянським критикам "Соняшної машини") і його ж " Одвертий лист до Максима Горького" (1928). Це була бомба, яка розривала перед нами, студентами, заслону дуже болючого і хвилюючого реального життя. Також "Послання Максимові Рильському" Є. Маланюка вдаряло в саму ціль. Дотепні, а по суті дружні кпини Маланюка з рибальської філософії поволі упокорюваного режимом Рильського справляло велике враження. Тим більше відчувалося, що пише це справжній поет дуже болючого і хвилюючого реального життя."

Востаннє Г.Костюк бачився з Б.Тенетою у 1934 році вже у Харкові, де після закінчення Київського ІНО молодого літературного критика запросили працювати в редакцію видавництва "Молодий більшовик": "Аж майже через рік моєї редакторської роботи з'явився Боб. Такий же рухливий, зовні веселий, але змарнілий і ніби пригнічений. Розповів, що пише великий роман. Тема – історія й практика завоювання Мехіко іспанськими колонізаторами на чолі з Кортесом. Вражаючі епізоди, жахливе винищування завойовниками тубільного населення ацтеків та індіанців. Такої теми українська література ще не мала, підкреслював він. Це справді була нова і добра лектура для виховання молоді проти всяких імперіалістів і завойовників. Я підкреслив своє захоплення його ідеєю й запропонував відразу скласти угоду й швидко закінчити роман. Він обіцяв, що роман закінчить швидко, але угоду підписувати наперед відмовився. (…) Борис якусь мить мовчав. Потім несподівано спитав:

– Про Досвітнього чув? Що ти думаєш?

Після самогубства Хвильового, пізніше – Скрипника арештували О. Досвітнього. Це було місяць два тому. Всі ми були приголомшені. Я був збентежений питанням Бориса й спромігся лише на фразу:

– Так. Подія тривожна.

– Попереджувальний сигнал, друже, – мовив він ніби чужим голосом і встав. – Зайду найближчим часом зі своєю збіркою. Бувай!

І пішов. Пішов... назавжди."

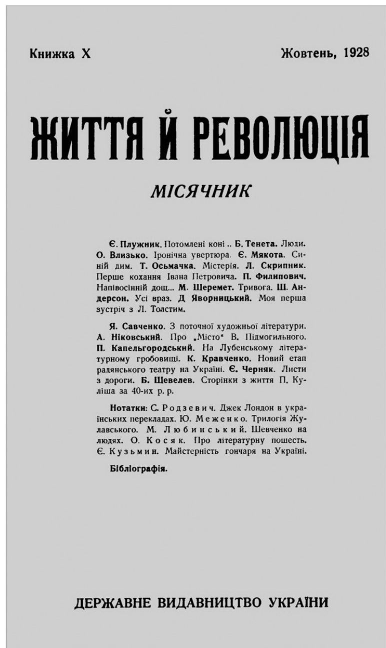
Після розстрілу в грудні 1934 року Григорія Косинки, Олекси Влизька, Дмитра Фальківського в нього виникла ідея фікс: не датися живим у руки енкаведистів. "Набої рвуться вже близько, – казав він. – Хто виживе – не знаю. Але я їм живим у руки не дамся". Була чутка, що він шукав ампулки отрути. Дружина його висварила й просила забути про такі дурні витівки. Але атмосфера терору тільки підсилювала такі настрої." (Г.Костюк)

Дружина його найближчого друга поета Євгена Плужника Галина Коваленко переказувала вигаданий ним план порятунку. Небезпека наближається, скоро і по нас прийдуть, а жити так хочеться, що, здається, я зроблю так: піду до річки, залишу свій одяг на березі, покладу в кишеню всі документи на ім'я Бориса Тенети, а сам на голову нав'яжу який-небудь одяг, такий, щоб можна було прикрити грішне тіло, перепливу річку… І нема мене… Піду, куди очі глядять, без документів, без нічого… А хтось знайде мій одяг на березі з документами, передасть у відділ розшуку

міліції, міліція – НКВС. Ну що ж, скажуть, утопився сам, раніше, ніж ми його утопили…"

Вже у часи окупації в Києві Г.Костюку про арешт і загибель Тенети розповіла подруга Тетяни, дружини Бориса.

– Не здійснив цю романтичну мрію наш милий Боб, – з жалем коментувала пані Н. – Не пішов у світ, не "втопився". Натомість чорне безвихіддя охоплювало киян і його передусім. Таня настійно кликала, щоб приїжджав у Новий Афон. Він нарешті вирішив виїхати. Але грошей на дорогу не мав. Ми йому грошей зібрали. І він у перших числах січня 1935 року виїхав. Але не встиг ще добре розпакуватись, як 20 січня 1935 року, спеціальні агенти НКВД його заарештували. В Новому Афоні тоді ще тюрми не було, тому його відразу перевезли до Сухумі, столиці Абхазької Автономної Республіки. Звідти пароплавом

Книжка X Жовтень, 1928

ЖИТТЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ

МІСЯЧНИК

Є. Плужник. Потомлені коні .. **Б. Тенета.** Люди. **О. Влизько.** Іронічна увертюра. **Є. Мякота.** Синій дим. **Т. Осьмачка.** Містерія. **Л. Скрипник.** Перше кохання Івана Петровича. **П. Филипович.** Напівосінній дощ... **М. Шеремет.** Тривога. **Ш. Андерсон.** Усі враз. **Д. Яворницький.** Моя перша зустріч з Л. Толстим.

Я. Савченко. З поточної художньої літератури. **А. Ніковський.** Про „Місто" В. Підмогильного. **П. Капельгородський.** На Лубенському літературному гробовищі. **К. Кравченко.** Новий етап радянського театру на Україні. **Є. Черняк.** Листи з дороги. **Б. Шевелев.** Сторінки з життя П. Куліша за 40-их р. р.

Нотатки: С. Родзевич. Джек Лондон в українських перекладах. Ю. Меженко. Трилогія Жулавського. М. Любинський. Шевченко на людях. О. Косяк. Про літературну пошесть. Є. Кузьмин. Майстерність гончаря на Україні.

Бібліографія.

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

мали перевезти до Києва. На другий день Таня поїхала на побачення. На її здивування у в'язниці їй сказали, що Борис у лікарні. Що сталося? Учора ж був цілком здоровий? Як лікарці їй швидко вдалося побачитися з Борисом. Він мав забандажовану шию. Виглядав дуже зле. На запитання дружини, що сталося, відповідав плутано, що має не то ангіну, не то якийсь нарив у горлі. Коли вона хотіла подивитися – ухилився. Це її занепокоїло. Нарешті, хитрощами і силою їй вдалося відкрити бандаж і вона побачила на самому горлі відкритий свіжий розріз. Вона зрозуміла. Борис хотів накласти на себе руки, скориставшись бритвою для гоління. Вона докірливо глянула на нього й у сльозах спитала для чого він це робив?

– Я їм живим для розстрілу не дамся, – тихо, але зловісноріщуче відповів Борис.

Очевидно, ідея-фікс, що опанувала була його після грудневих розстрілів Косинки, Близька та інших, тепер, після арешту, ожила в нього з новою силою. За кілька днів його посадили на пароплав і повезли до Києва.

5 лютого 1935 року до Києва приїхала Таня. У комендатурі НКВС вона довідалася, що Борис перебуває в тюрподі НКВД на Катерининській вулиці. Понесла передачу. Прийняли й у відповідь відразу одержала Борисову записку. Дякував за передачу й просив передати йому багато сухої ковбаси, якихось довготривалих кексів чи сухарів, багато махорки, а тоді самій повертатись негайно до роботи, бо тепер від її роботи залежить життя донечки, її та, навіть, і його. Таня, казала моя оповідачка, після такої записки, аж ожила. Накупила всього, що замовив Борис і незабаром понесла йому. Але на Катерининській сказали, що Бориса перевели на Інститутську. На Інститутській сказали їй, що передача Борисові заборонена. Чому? Вчинив якусь провину. Вона сподівалася, що це справа двох – трьох днів. Понесла знову. Відповідь – та сама. Ще кілька разів – те саме. Нарешті вона мусіла повернутись назад на роботу. Виїжджаючи, попросила свою товаришку віднести передачу. Та носила двічі й знову та сама відповідь. Вона інстинктом, каже, відчула, що тут справа не в забороні, а щось гірше. Вирішила піти до прокурора й добитися правди. Прийшла і сказала прокуророві, що вона не дружина, не сестра, не родичка заарештованого Тенети. Вона тільки знайома його дружини, яка просила її передати передачу, бо сама працює на Кавказі. А оскільки через півтора місяці їй знову відмовили, то вона вирішила звернутися до прокурора з проханням пояснити справжню причину заборони. Прокурор вислухав, мовчки взяв якусь теку паперів, глянув і сказав:

– Письменник Борис Тенета, не будучи ще під слідством, шостого лютого 1935 року помер від розриву серця.

Моя співбесідниця казала, що почувши це, вона немов скам'яніла, й світ їй закрутився. Вона вжила всіх зусиль, щоб не видати себе. Притишеним і ніби байдужим голосом попросила довідку про це. Для чого це вам? – спитав суворо прокурор.

– Пошлю дружині, щоб знала й більше не приїжджала до Києва.

Він подумав і тут же продиктував секретарці текст російською мовою, звичайно:

"Арестованный писатель Борис Тенета, не находясь еще под следствием, 6-го февраля 1935 года умер от разрыва сердца".

Повертаючись додому, казала далі моя розповідачка, вона думала – що робити? Чи повідомити про це Таню? І вирішила повідомити. Таня негайно приїхала. Пішла на Інститутську й вимагала повернути речі покійного. Ті речі, звичайно, були їй непотрібні. Але вона мала надію, що серед них знайде або записку, або щось інше, що пояснить їй умови чи причину смерті Бориса. Після деякої мороки їй видали жужмом зв'язані речі Бориса. Очевидно, після його смерті ті речі, як зв'язали, то ними ніхто більше не цікавився. Але для дружини та її подруги це була німа драма останньої години життя Борисового. Серед зім'ятої верхньої і нижньої одежі вони знайшли трохи скручені й зв'язані одна з одною бинди порізаного чи розірваного рушника і кальсонів Борисових. Один кінець тієї дивної сув'язі мав вив'язану шийку для зашморгу. Глянувши на цей пристрій, вони обидві завмерли. Таня гірко заплакала. Було абсолютно ясно, що цим зашморгом Борис вкоротив собі життя. Він задушився ним під ковдрою. А було йому тоді лише 32 роки." Таким чином Борис Тенета виконав дану собі обітницю:

"Оглянувся: хутко
і столунно
В мертву прірву падають
літа…"

Підготувала Марія ЗАЇЧЕНКО, науковий співробітник Харківського літературного музею

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

РУДАНСЬКИЙ І ШЕВЧЕНКО

Портрет Степана Руданського. Виконав В.В.Ковальов. Початок 70-х років XIX ст.

Третього травня 2013 року минає 140 років від дня смерті класика української літератури, талановитого лікаря, громадського діяча Степана Руданського (1834–1873). А наступний 2014 рік принесе дві славні дати: 200-річчя Великого Кобзаря, генія українського народу Тараса Шевченка та 180-річчя від дня народження Степана Руданського.

Свого часу український поет-класик, міський лікар Ялти Степан Руданський, завантажений аж занадто службовими обов'язками та громадською роботою, збирав кошти на впорядкування могили Тараса Шевченка, що на Чернечій горі в Каневі.

Родич і приятель Кобзаря Варфоломій Шевченко розіслав 1000 знімків могили поета його шанувальникам. Одержав світлини і Степан Руданський.

У листі до свого приятеля художника В. Ковальова у квітні 1869 р. він писав: "Портрети могили покійного Тараса получив і я од брата покійного – Варфоломія; всего получив 25 штук, продаю по два карбованці (Варфоломій назначив по карбованцеві, а я продаю по два), і коли усі розпродам, пошлю йому гроші. Варфоломій писав до мене, що гроші за портрети підуть тільки на те, щоб поправити хрест на Тарасовій могилі, а може, вони підуть і на що друге. Нехай їм Бог на все добре помагає".

С.Руданський – молодий сучасник Т.Шевченка. У 1846 р. Тарас Григорович здійснив подорож на Поділля з метою вивчення старожитностей краю. Побував і на Вінниччині та в одному з найдавніших міст Європи – Кам'янці-Подільському.

В цей час Степан навчається в Шаргородській бурсі Подільської губернії, а з 1849 по 1855 р. продовжує навчатись у Подільській духовній семінарії, що в Кам'янці-Подільському. З 1855 по 1861 р. – в Петербурзькій медико-хірургічній академії. Тут, відбувши заслання, знову працюють колишні члени Кирило-Мефодіївського товариства: В. Білозерський, М. Костомаров, П. Куліш, а з 1858 р. – і Т. Шевченко.

І Тарас Шевченко, і Степан Руданський здобули найкращу на той час освіту в столиці Російської імперії – Петербурзі. Обидва напрочуд гарно співали, зачаровуючи й хвилюючи слухачів, малювали, цікавилися пам'ятками старовини, захоплювались фольклором, обидва творили в умовах заборони української мови, щиро любили рідну мову й згорьований народ український. Врешті, творчість обох – важливий чинник у формуванні патріотичної свідомості українців.

Чи зустрічались Руданський з Шевченком? Не знаємо. Відомо лише, що поет підтримував зв'язки з художником В. Ковальовим, який навчався в Академії мистецтв разом з Тарасом Шевченком і мешкав із ним на одній квартирі в Петербурзі. В Ялті познайомився з управляючим царським маєтком в Лівадії Я.Лазаревським, який особисто знав Т.Шевченка, лікував знаменитого артиста М.Щепкіна, друга Тараса Григоровича.

Відомий український бібліограф Михайло Комаров писав: "Визначався Руданський і як читець: читав не гірше, як і співав. Особливо любив читати "Кобзаря", знав його напам'ять і часто балакаючи, наводив то один, то другий стих, щоб тим справдити свої слова".

Вперше кілька своїх творів С.Руданський опублікував у тижневику "Русский мир" 1859 р. У 1861 р. в Петербурзі вийшов у світ перший номер журналу "Основа". На його сторінках поряд із творами Т.Шевченка і М.Костомарова, знаходимо й поезії Степана Руданського "Повій, вітре, на Вкраїну" та "Гей, бики!" під заголовком "Гей-гей, воли!" за підписом "Подолянин Ст. Руданський".

П.Куліш умовляв редакцію "Основи" не друкувати поезій С.Руданського. Видавець журналу В.Білозерський мав свою власну думку й твори молодого автора надрукував.

У листі до П.Глібової за 25 лютого 1861 р. П.Куліш писав: "Руданского стихи, по моему, никуда не годятся. Я, Шевченко и Костомаров, забраковали их, а Белозерский все-таки напечатал – и, как вижу, не ошибся, нашлись и для Руданского хвалители".

Чи ж то так було? В листі М.Костомарова до О.Кониського від 22 січня 1879 р. читаємо: "Был в Ялте доктор Руданский, страстный любитель малороссийского языка...замечательно талантливый человек".

Причина упередженого ставлення П.Куліша до С.Руданського, на думку дослідника М.Левченка, у зачіпці двох відомих українських літераторів: П.Куліша і П.Шейковського. Останній писав: "...он (Куліш) мало знает южнорусский язык, чтобы не сказать более". Помістивши в "Опыте Южнорусского Словаря" (1861) поезії Степана Руданського, П. Шейковський, як пише М.Левченко, "наче для контраста Кулішеві, аж до небес підносить у тому своєму "Опыте Южнорусского Словаря" поетичну творчість і багате знання української мови у свого земляка-подолянина С.Руданського".

Чи мала вплив творчість Тараса Шевченка на його молодого сучасника Степана Руданського? Якоюсь мірою так. Але поет-подолянин не був епігоном Кобзаря. Степан Васильович – автор оригінальних творів й своє натхнення черпав із народної скарбниці, з криниць античної й світової культур. Його твори відзначаються різноманіттям віршових форм і жанрів.

Михайло Драгоманов писав: "Руданський був з небагатьох українських поетів, котрі намагаються зачепити у своїй творчості нові теми, а не тільки ті, що їх "заїздили" попередники і наслідувачі Шевченка".

Поет Петро Перебийніс: "Немає іншого поета, крім Шевченка, якого б так любив народ, як Руданського". А загалом, тема "Т. Шевченко та С. Руданський" вимагає грунтовного дослідження.

Майже 12 років свого життя, сповненого важкої й виснажливої праці, віддав С. Руданський Ялті. Тут він і спочиває на високому Полікурівському пагорбі.

Лікар – безсрібник і поет-патріот – частину власної землі подарував Ялті для будівництва фонтану та водогону. Маємо надію, що в курортній столиці України Ялті знайдеться клаптик землі й для пам'ятника Степанові Руданському – лікареві, поету, великому українцеві. А також буде повернуто на місце зняту меморіальну дошку з будинку, де з сім'єю жив Степан Руданський (м. Ялта пл. Радіна 18); відкрито в м. Ялті меморіальний музей першого міського лікаря Степана Руданського (м. Ялта, пл. Радіна, 18); виготовлено новий барельєф замість гіпсового, який художньо поступається першому бронзовому; підготовлено до друку академічне видання творів Степана Руданського; видано буклет до ювілейної дати.

А ще у Шаргороді, на приміщенні колишньої духовної бурси будуть розміщені зняті скульптурні зображення Степана Руданського та Михайла Коцюбинського, які словом служили українському народові, відстоювали його інтереси, а центральну площу в м. Калинівка Вінницької області, де 33 роки поспіль проходить "Всеукраїнське свято сатири та гумору ім. Степана Руданського" і по землі якої більше двох століть ходили нащадки видатного земляка, врешті перейменують із площі Леніна на площу Степана Руданського.

Ольга ЮРЧИШИНА, краєзнавець, село Іванів, Вінниччина;
Олексій БОРЖОВСЬКИЙ, лікар, лауреат "Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. Степана Руданського"

УКРАЇНСЬКІ ЛИЦАРІ

СПОГАДИ ПРО ДВОХ ЗВИТЯЖЦІВ

Євген Маланюк про правдивих героїв визвольних боїв в Україні в роках 1918 та 1919-му

Отаман Василь ТЮТЮННИК

Полковник Євген МЄШКОВСЬКИЙ

Поразка може бути й буде тимчасовою тоді, коли є живим, зберігається й "дихає" дух героїв, пам'ять про них, коли їхні ідеали, як і колись, надихають людей на вчинки, творені надособистісною, надперсональною вірою, тим більшою, чим страшнішими були жертви, заради неї принесені. Вірою в те, що завжди збережуться у грубоматеріальному світі орієнтири, незрівнянно вищі від власного дорогоцінного: адже свобода особистості вища, свобода соціальна вища, свобода національна незмірно вища. У сьогочасній розтлінній, розділеній та егоїстично розщепленій Україні бракує передусім такої віри (не інвестицій, не енергоносіїв, не харизматичних вождів!). А без неї Україні не зберегтися – чудес не буває, цинізм є духовним і політичним імпотентом, нічого гідного він народити не може.

Євген МАЛАНЮК. 1919 р.

Люди, про яких ми розповімо (точніше, розповість видатний український поет, воїн-борець, публіцист, громадський діяч Євген Маланюк, у 1918 році – співробітник Оперативного управління Генштабу Української гетьманської держави, у 1919-му – сотник Армії УНР), віддали свої життя за Україну. Вони ніколи не вправлялись у патріотичній риториці – бо були Людьми Вчинку. Військовиками Української армії – й то, найвищого достоїнства. Полковник Євген Мєшковський – начальник Оперативного управління Генерального штабу Українського війська, згодом начальник штабу Галицької армії, керівник штабу Південно-Східної групи, зрештою начальник штабу Дієвої армії УНР (1919 р.) – загинув від наслідків тяжких поранень (гангрена) під час відбиття нападу ворожої кінноти на потяг штабу Армії УНР 9 липня 1920 року. Отаман Василь Тютюнник, помічник начальника штабу Дієвої армії, потім – командувач Наддніпрянської армії УНР у 1919 р., знесилений, загинув від тифу 19 грудня 1919 року. Євген Маланюк зберіг пам'ять про цих двох звитяжців на все життя; він вважав, що саме брак таких патріотів самовідданої справи та лицарського служіння Україні не дозволяв українцям обстояти свою самостійність у 1918–1920 роках. У спогадах, присвячених Євгенові Мєшковському та Василю Тютюннику (не плутати з Юрком Тютюнником, чиє ім'я в історії нерозривно пов'язане зі знаменитим "Зимовим походом" проти більшовиків!), котрі друкувалися в українській закордонній пресі ще в 20–30-х роках минулого століття, а частково були надруковані у "Книзі спостережень" (1962 р.), Маланюк не лише відтворив яскраві, полюдськи привабливі образи Мєшковського та Тютюнника (обох він дуже добре знав, бо служив під їхнім командуванням), а й дав глибокий, історично й психологічно точний аналіз причин поразки Української Народної Республіки. Усе це – так само, як і неповторний стиль Маланюка, водночас гостро-іронічний та романтично-піднесений, натхненний і нещадний до наших національних вад – спонукає сучасного читача поставитися до цих спогадів дуже уважно (в Україні їх надрукувало видавництво "Темпора" 2004 року).

Пояснюючи, чому через багато років він вирішив поділитися споминами про своїх бойових командирів, разом з якими пройшов крізь вогонь боїв, гіркоту зрад, запал перемог, бачив вражаючі приклади мовчазного героїзму, Маланюк писав: "Хтось сказав, що українці не вміють шанувати своїх героїв. А там, де немає пошани до визначних особистостей, не може витворитися традиція, що грає таку велику ролю в вихованні нації, в накресленні її історичних завдань і шляхів... Через усю нашу історію проходить яскрава національна риса індивідуалізму, яка, на жаль, принесла більше шкоди, ніж користи, з огляду на трагічні для нас обставини. Тому-то й досі у нас немає єдиного спільного всім напрямку, єдиної спільної всім українцям української національно-державної ідеології і немає єдиного критерію для того чи іншого явища, того чи іншого вчинку наших визначних мужів. При такому стані речей дуже трудно вести нашу справу. Ця риса вдачі і привела нас на чужину". Отже, на думку Євгена Маланюка, одного з найбільших українських поетів XX століття, пам'ять про героїв конче необхідна насамперед живим – для належної чистоти й ясності їхніх справ.

Розповідь про полковника Мєшковського Маланюк розпочинає від тієї миті, коли він, на той час начальник кулеметної команди 2-го Туркестанського стрілецького полку (то був кінець 1917 року, доба цілковитого розкладу старої радянської армії) отримав наказ з'явитися у штаб дивізії в Луцьку, до якої був прикомандирований. Маланюк згадує: "Питаю начальника штабу. Доповідають. Зі стільця біля столу з машинкою й паперами підіймається велетенська постать з типовими українськими рисами обличчя і питає: "Ви з 2-го полку?" Я стою струнко й рапортую. Після слів "прибув у ваше розпорядження" обличчя начальника штабу несподівано, при зовнішньо суворім вигляді, якось внутрі освітлюється теплим батьківським усміхом, і я бачу, що це – близький, рідний чоловік, що тут я серед своїх: адже ж такий явно український акцент у цього велетня-полковника... Моє серце забилося радісно. Так відбулася моя перша зустріч з Є. Мєшковським".

Справа, звісно, не в "українському акценті". Не через український акцент численні проросійськи налаштовані офіцери та різного роду обивателі сичали на Мєшковського, Маланюка та їхніх однодумців: "Ишь, захотели какой-то там Украины!" Але наш поет із непідробним захопленням пише про Мєшковського: "Його світлий розум, його бадьорий оптимізм і віра, його чисто українська впертість в осягненні тої чи іншої мети і чисто українська сила характеру, становчість і спокій у найтяжчих, іноді безнадійних, обставинах, його уміння дисциплінуюче впливати на загал, вносити з собою ясність, систему і силу волі – спасли нас і наше життя і довели нас (відданих українській справі військових дивізій, де служив Маланюк, бо "революційний народ", як згадує поет, щохвилини погрожував їм розправою. – **І.С.**) до "землі обітованої" – до Києва". І недарма автор наводить відгук про Мєшковського когось із старшин: "О, цей знайде вихід, з ним не загинемо!"

І ще не забуті враження від тих днів у Луцьку: "Бували жахливі моменти. Бувало, що сп'янілий від безкарности, розхристаний і звільнений від усяких людських почувань солдатський мотлох вривався до помешкання штабу з тим чи іншим "ультиматумом". І коли здавалося, що в атмосфері проходив зимний подих смерти, а рука хапалася револьвера, щоб спасти свою гідність людини від останніх образ і тортур схамілого солдата, – тоді в зловісній тиші штабу голосно й сильно лунав могутній голос полковника Мєшковського, що один-на-один з натовпом вмів не "умовляннями", не проханнями, не потакуванням, а суворими, лаконічними військовими наказами начальника вернути натовп до притомности, отверезити його. І – траплялося чудо: з глухим гомоном натовп відхлинював і розходився з нічим".

Природно, що саме ця людина стояла, серед інших, біля джерел створення армії самостійної Української держави (до речі, Маланюк відзначає ще одну прикметну рису характеру полковника: "Повна відсутність дипломатичності. Ця людина не знала кривих ліній, тільки прості"). Він зробив усе можливе й неможливе для цього, очоливши (за часів гетьмана Скоропадського) Оперативний відділ Генерального штабу Збройних сил Української держави. Ось лише гранично стислий перелік справ, що ними кожної миті займався очолюваний полковником Мєшковським відділ (єдиний, за словами Євгена Маланюка, справді український підрозділ штабу): "1) Оперативне керування частинами на фронті; 2) організація майбутньої армії; 3) реєстр існуючих частин; 4) дислокація австро-німецьких частин (нагадаємо: це 1918 рік! – **І.С.**); 5) військові справи "мирної" конференції з Росією; 6) контакт з німецьким командуванням; 7) всі зносини з німецьким командуванням не тільки військового міністерства, а часто-густо й інших офіцій". Обсяг відповідальності, як бачимо, більш ніж величезний (саме в ту пору молодий Євген Маланюк, прибувши в Київ, почав свою службу під началом полковника). Тим більше, що час (особливо з вересня 1918 року) настав надскладний: "Стало ясно, що поки українські "партії" торгувалися між собою, а відтак насолоджувалися блискучою ролею Пилата, пасивно віддаючи Україну на розп'яття ворогам, прийшли москалі й різні чужі Україні люди, і, так би мовити, "безкровно" її завоювали" (Є. Маланюк). І далі: "Якою Голготою був цей час для кожного українця! Знати, що всякий вибух в Україні, всяка спроба повстання негайно приведе на Україну більшовиків (а це було ясно для кожного військового), і в той же час вже не ставало сил терпіти далі щоденні образи, щоденне обплювування і гвалтування всього святого для українця – на Україні, на своїй рідній землі! Руки самі собою стискалися в кулаки, бажання крикнути цій гидотні "геть!" було велике, інстинктове, палке, але... але ж кожному було ясно, що перший чин у цьому напрямку розруйнує хиткі підвалини з такими офірами започаткованої державності, і в першу чергу зруйнує кадри армії. Було ясно, що повстання стане останнім зусиллям Самсона".

Кадри армії, на щастя, не були зруйновані, доказом чого є праця кращих воєначальників Армії УНР 1919 року, вже після антигетьманського повстання, і серед них – Євгена Мєшковського та отамана Василя Тютюнника (другий тоді очолював Наддніпрянську армію УНР, перший був у нього начальником штабу). Саме час коротко розповісти про Василя Тютюнника. Виходець із простої селянської родини, біографічних даних про нього обмаль (до речі, Мєшковський був родом із полтавської козацько-шляхетської сім'ї), але його роль Маланюк (очевидно, не дуже перебільшуючи) визначив так: "Він творив українську військову історію до кінця 1919 року. Начальник штабу Дієвої армії, пізніше командувач її. Це був той, безперечно, найвидатніший старшина і полководець український, який створив національну армію України, який провадив нею аж до оволодіння Києвом 1919 року, який був потім заходами "демократів" духу й розуму усунутий від праці, а в трагічний момент початку останньої катастрофи 1919 року (в листопаді. – **І.С.**) покликаний знову. То був той отаман Василь Тютюнник, що, запалений духом любові до Вітчизни, згорів, як свічка, на славу історії української, – людина, про яку ще багато напишуть (мусять!) історики і поети. Людина, яка для свого часу, для наших сумних днів була

своєю величиною неспівмірною, незрозумілою, навіть чужою, як усі видатні українці нашої трагічної історії.

Ось портрет Василя Тютюнника, як його побачив Маланюк: "Явно професійна військовість постави на тлі досить строкатої військовості року 1918-го в Києві. В поклоні, в привітанні, в стиску руки. Підіймаєте очі – і – який контраст! – простецьке "мужицьке" обличчя, наче з сірого каменю степового витесане. Не зовсім лагідний і ледве іронічний усміх на простих устах. Очі – найхарактерніше в людині – не завжди беруть участь у цім усміху: вони зовсім не "карі" і не "рідні", – постійна в них глибина і та сіра сталевість, що є ознакою зовсім не української волі (слово, що в нашій мові, під впливом ріжних "земель і воль", зовсім затратило свій природний сенс). Північні, неукраїнські, і майже неслов'янські були варязькі очі Василя Тютюнника". Наведемо ще цікаву думку автора спогадів: у Тютюнника було "гаряче серце" і "зимний розум", тоді як у багатьох українців справа була якраз полярно протилежною.

Можна багато говорити про рідкісні риси характеру, що їх мав Тютюнник: несхибну волю, здатність зберігати цілковитий спокій у найважчих обставинах, протистояти "фатально-українській заздрості" (на думку Маланюка, першопричини всіх наших невдач), віддавати накази і контролювати їх виконання. Проте Євген Маланюк зосереджується дещо на іншому: на дарі передбачення, що ним був щедро наділений отаман Тютюнник. Власне, пише він, то був "дар, а не набута здібність. У грудні 1918-го точний прогноз щодо "соборності" й стратегії, точний термін евакуації Галицькою армією рідної її території: "до квітня провоюють, доки набоїв вистане". В грудні ж року 1918-го в Києві – пророче передбачення неминучості воєнного союзу з Польщею: "Пошліть у Варшаву – за 2–3 тижні матимемо почесний мир, а за місяць – два очищення України від російських банд". Це, звичайно, – веде далі Маланюк, – тоді, в "трудово-конгресовій" атмосфері псевдопатріотичної, а то й просто пораженської – щодо Росії – демагогії було психологічно "гласом вопіющого в пустелі". Далі. В квітні року 1919-го пророкування про неминуче зіткнення з військами Денікіна, ще тоді, коли Денікін щойно почав кільчитися. Він говорив: "Весна пригріє, і Денікін ще розпухне, – треба вже тепер знати, чи ми б'ємося з ним, чи ні. Бо не можна допустити ані на хвилину, прошу я вас, щоб наша армія стала проти другої і не знала, властиво, що їй робити. Одна година такого стану може загубити нас. А, бігме, так може трапитися". І потім Маланюк, навівши ці слова отамана (пророчі слова!), нагадує про фатальні так звані демаркаційні лінії з денікінцями, які дезорієнтували Армію УНР, змушуючи брати на себе певні мирні зобов'язання, яких армія "білої" Росії, як правило, взагалі не збиралася дотримуватись. Узагальнюючи, Євген Маланюк пише про те, що "серед причин непростимої неконсеквентности щодо денікінщини були такі головні: 1. Приспаний російським режимом національний інстинкт вкупі з ледачою хитрістю лукавого хахла: і вони, мовляв, проти більшовиків, і ми проти, отже... (точнісінько, як у році 1918-му: і ми "ліві", і вони "ліві", отже...) 2. Несмертельне – "якось-то буде", бо "що там гадати сьогодні? – коли наблизимося, – тоді й розжуємо і 3. Об'єктивні труднощі (а коли їх не було і коли їх не буде?) і загальна скомплікованість становища, що, розуміється, погіршувала все в кілька разів.

Результати відомі: 1. Спіткання з денікінськими відділами притрапилося само собою, "несподівано". 2. Революційне первоподіяння наше, національний дух нашої армії заламалися на проклятих "демаркаційних лініях" з денікінськими військами... Це і був той "опортунізм", той брак принциповості, що тяжко карає всякий неконсеквентний рух і за який завжди мститься історія".

* * *

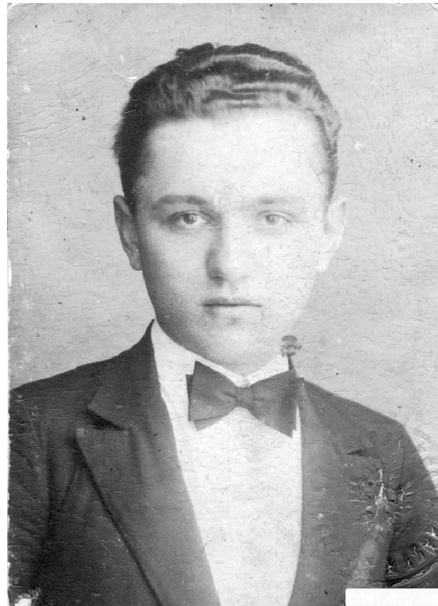
Євген Мєшковський і Василь Тютюнник загинули – перший від тяжкого поранення, другий – від "чорного тифу" (не витримало серце). Якими очима подивилися би вони на сучасну Україну, на її ганебну владу, на дезорієнтований, принижений, озлоблений і розсварений народ? Питання занадто пекуче, а втім, ставити його – конче потрібно. Для чесної відповіді передовсім необхідно ясно знати: за що ці люди віддали своє життя? Спогади Євгена Маланюка дають нам цю унікальну можливість.

Ігор СЮНДЮКОВ, "День"

 НАША СЛАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ

В ІНТЕРНЕТ ВИКЛАДЕНО КОЛЕКЦІЮ ДОКУМЕНТІВ ОСТАННЬОГО ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА УПА

Електронний архів українського визвольного руху поповнився колекцією документів про останнього Головного командира УПА Василя Кука. Цими днями минає річниця відомого бою під Ґурбами – найбільшого збройного зіткнення військ НКВД та повстанців з участю відділів УПА-Південь, командиром якої був Василь Кук.

Василь КУК. Гімназійне фото

До річниці найбільшого бою УПА під Ґурбами Електронний архів українського визвольного руху (avr.org.ua) оприлюднив документи до історії Василя Кука. Колекція містить світлини з різних періодів життя командира, особисті документи, зокрема свідоцтво про хрещення, особову картку Люблінського університету, диплом історичного факультету Київського державного університету, трудову книжку тощо.

Основу колекції становлять документи з архіву Василя Кука, який був переданий згідно з його заповітом у 2007 році у Центр досліджень визвольного руху. Тоді історики отримали приватний архів командира обсягом 2,5 тонни. На даний момент завершується оцифровування цього унікального джерельного комплексу.

"Вперше оприлюднюються листи Василя Кука до його дружини Уляни Крюченко. Також цікавими є рукописи наукових статей та фрагмент нарису "Історії ОУН", який Василь Кук написав у підпіллі 1954 року, нотатки генеалогічних досліджень про його родину. Особливу цінність становлять звіти про найбільший в історії УПА бій під Ґурбами у квітні 1944 року, де повстанські сили УПА-Південь очолював Василь Кук. Зокрема, документи містять карти бою та Бущанського прориву", – розповів керівник архіву Центру досліджень визвольного руху Сергій Погорельчук.

У колекції – спогади Василя Кука, які записали дослідники Григорій Дем'ян та Дмитро Куделя, листи до інших керівників підпілля та накази Кука як Головного командира УПА.

Цікавим та важливим для розуміння особистості Василя Кука є розміщена в Е-архіві доповідна записка голови КГБ при Раді міністрів УРСР Віталія Федорчука на ім'я першого секретаря ЦК КПУ Володимира Щербицького, датована 1973 роком, в якій описується небезпечна діяльність Василя Кука. "Через двадцять років після арешту "Лемеша", коли головними супротивниками чекістів уже давно були дисиденти, а не повстанці, керівник КГБ України писав про нього як про "найбільш небезпечну особистість у націоналістичному середовищі", – пише дослідник біографії Кука Володимир В'ятрович.

"Колекція є цілісним комплексом документів, які допоможуть дослідникам у вивченні біографії Василя Кука. Це перша тематична підбірка документів, сформована на основі різних фондів та архівів. Команда Електронного архіву визвольного руху планує періодично готувати такі підбірки для зручності колег", – говорить керівник проекту Андрій Когут.

Нагадаємо, що відкритий у березні Електронний архів визвольного руху avr.org.ua є спільним проектом Центру досліджень визвольного руху, Львівського національного університету імені Івана Франка та Національного музею "Тюрма на Лонцького". Сьогодні в Е-архіві доступні копії 10 184 документів.

Переглянути колекцію документів можна на сайті Е-архіву.

Василь Кук (псевдо: "Василь Коваль", "Юрко Леміш", "Ле", "Медвідь") (1913–2007) – Головний командир Української повстанської армії, голова Проводу Організації українських націоналістів, голова Генерального секретаріату Української головної визвольної ради, генерал-хорунжий та кавалер Золотого хреста заслуги. Він першим з ОУН ще 1937 року пішов у підпілля і залишався останнім командиром Української повстанської армії до 1954 року.

У квітні 1944 року відбувся найбільший бій в історії УПА під Ґурбами (на півдні Здолбунівського району Рівненської області) з участю відділів УПА-Південь, командиром якої був Василь Кук. Близько 5 тисячам повстанців протистояло 30 тисяч вояків НКВД, проте повстанцям удалося прорвати оточення.

За матеріалами ЗМІ

 ШАНА ЗВИТЯЖЦЯМ

У СТОЛИЦІ АВСТРІЇ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ КОЗАКАМ

Вони 1683 року звільняли Відень від військ Османської імперії. Нагадати про цю сторінку спільної історії вирішили в рамках днів Києва у Відні. Рівно 20 років тому ці міста стали побратимами. І з того часу їх об'єднує не лише спільне минуле, але й спільне майбутнє.

Околиця Відня. Міський ліс. Улюблене місце для прогулянок мешканців австрійської столиці. Зараз тут спокійно і тихо. Але так було не завжди. 330 років тому тут відбулася вирішальна битва, яка зупинила експансію турецьких військ углиб Європи. І вирішальну роль у ній зіграли полки українських козаків, покликаних австрійцями на допомогу. Нещодавно місцева діаспора вирішила увічнити їхню пам'ять.

– Поставити пам'ятник у Відні дуже складно – каже голова КМДА Олександр Попов. – Росіяни поставили пам'ятник Пушкіну далеко не в центральній частині міста. А ця земля є історично-заповідною і має обмеження до будь-якого будівництва, в тому числі і пам'ятників.

Але мерія Відня пішла назустріч. І київський скульптор Володимир Чепелик узявся за роботу.

– Вирішили робити не дошку, а пам'ятний знак – три козаки стоять зі свічками. А свічка – це і тепло, і душа, і добро, – розповідає Володимир Чепелик, автор пам'ятника українським козакам у Відні.

Два роки роботи і мрія української діаспори в Австрії здійснилася.

– Ми пам'ятаємо свою історію і ніколи не забудемо ту допомогу, яку надали нам під час облоги Відня українські козаки. Саме в цьому місці вони перейшли гору і застали турецьку армію зненацька, – говорить Міхаель Хойпль, мер Відня.

Данину козакам прийшли віддати і звичайні австрійці. Вони навіть притягли з собою гармату й одягли військову уніформу.

– Ця уніформа старша – 1910 року. Але про події 1683-го ми також пам'ятаємо і знаємо, хто такі козаки. Вони були відважними і швидкими, – переконаний Пітер Пітц, мешканець Відня.

Про відважних українців згадали не лише мешканці Відня, а й турки. За іронією долі, саме вони зводили фундамент для цього пам'ятника.

За матеріалами ЗМІ

ГЕРОЯМ – СЛАВА!

ОДКРОВЕННЯ ПРО "ЗІРКУ"

Новела-нарис

Микола ЧОРНОКНИШ

Жила собі молодесенька гуцулочка. Параска. Парасочка. Дитя. Дитяточко – для своїх батька-матері. Співала у "просвітньому" церковному хорі – не тільки в церкві, а й в самій "Просвіті", а також грала ті чи інші ролі в аматорському театрі. Звісна річ, театр був від отієї ж таки "Просвіти" – міцної духовної основи усього національного... Як сказав мені її молодший брат Олекса Кушнірчук, вона була дивовижно чистою істоткою-українкою, яка знала, чого хотіла, як і знала, задля чого вона, власне, живе. Риторичне запитання апріорі: хто з нинішніх молодих зможе мені по-людськи розбірливо сказати, чого він конкретно хоче і задля чого він живе взагалі? Навряд чи від нині сущих я зможу почути: "Я живу задля України і загину за неї з надією, що мій братик молодший колись та воздвигне на могилці моїй пам'ятний хрест..."

Тоді, в оті життєрадісні часи, Олексик навряд чи міг про таке думати. Він просто жив, згідно з волею Божою – так само, як згідно з цією ж всемогутньо визначальною Волею жила його сестричка Парасочка, тож про якісь там пам'ятні хрести для себе вони не думали і думати не були повинні. Того, мабуть, не знаючи, що кожному іще з народження самим Богом призначений і визначений свій пам'ятний персональний хрест, котрий мусимо двигати на своєму горбі усе наше свідоме життя.

Ось тільки хрести чомусь різні бувають: в одного – легенький, картонний, і той "щасливець", відповідно, недовго оцей хрестик несе та ще й з гордо піднятою голівкою, зверхньо поглядаючи на всіх і вся, усвідомлюючи, що на картонному хресті доля його не розіпне, – ну кого ж можна розіп'яти на хресті картонному?! В іншого – хрест дерев'яний, зчаста дуже тяжкий, дубовий, – оцей хрест, на якому ти можеш бути успішно розіп'ятий, мусиш нести прихильцем, раз-у-раз спотикаючись, а то й падаючи... А ще когось Бог обдаровує хрестом залізобетонним та ще й змушує двигати оцей нестерпно тяжкий хрест д'горі – і, як правило, крізь терновище, навпрошки, без уторованої твоїми попередниками стежини. А вже там, на вершині, коли доповзеш, на своєму хресті ти вже точно будеш розіп'ятий.

Парасочці Бог висудив хрестик залізобетонний, – воістину незвідані стезі Господні!..

Саме так, ну... приблизно... так я подумав на осіннє свято Дмитрія, коли стрінувся в Косові з молодшим братом "Зірки" Олексою Кушнірчуком, колишнім головою районної організації УРП. Днина була навдивовиж погожою, якоюсь просвітленою – на Дмитрія так буває нечасто – і ми, сидячи в кафе за легкою перекускою, неквапом розмовляли про те-се, зокрема про його компактний буклет, текстову частину якого я набирав на своєму комп'ютері, "Про спорудження і встановлення пам'ятників, пам'ятних хрестів, символічної і братської могил, пам'ятних знаків та меморіальних табличок на території села Космача Косівського району". При допомозі активістів села Олекса Кушнірчук – майстер, встановлює власноруч виготовлені пам'ятники, хрести і пам'ятні знаки у визначних місцях села Космача.

Переглядаючи додані до текстів кольорові світлини, я звернув увагу на одну – з поясненням: "Пам'ятний хрест на місці розстрілу зв'язкової УПА – "Зірки" Кушнірчук Параски Іванівни".

Щось та колись я, здається, вже читав про зв'язкову "Зірку" Параску Кушнірчук – пригадується, в одному з давніх номерів "Гуцульського Краю", однак то було дуже давно. Якщо не зраджує мені пам'ять, написав матеріал журналіст Василь Глібчук.

Не знаю, чому я тоді не вчитався в газетний матеріал Василя Глібчука, – тоді публікувалася маса патріотичних і, як правило, доволі поверхових одноденних газетних речей, тож, цілком можливо, в отій каламутно-угодницько-лизоблюдній повені я просто не спромігся зауважити на справді вартісну річ... Буває!..

Буває і не таке...

Тож перед тим, як продовжити свою оповідь про зв'язкову "Зірку", я хочу дещо поглиблено розповісти про теперішню подвижницьку діяльність її молодшого брата Олексу Кушнірчука. В основному на власний кошт, а також при сприянні й допомозі активу космацької громади та районної влади, він, окрім могили Українським Січовим стрільцям і різноманітних пам'ятних знаків, поставив ще й інші пам'ятні бетонні, залізні і дерев'яні хрести: на місці спалення живцем станичного УПА "Стригунця" -Варцаб'юка Михайла; на місці загибелі кущового провідника ОУН-УПА "Солідного" – Проданюка Танасія та його ад'ютанта "Дон" – Заячука Миколи; на місці загибелі куріннного УПА "Книша" – Горникевича Дмитра у нерівному бою; на місці колишнього спочинку командувача 21 відтинком УПА "Гуцульщина" Яворського Дмитра та його ад'ютанта "Лугового" – Антоняка; на місці вічного спочинку "Хитрого" -Книшука Андрія; на терені переможної битви сотні УПА "Мороза" з батальйоном карателів НКВД у Космач-Рушірі першого лютого 1945 року.

Безперечно, кожен із цих пам'ятних хрестів заслуговує на окрему оповідь. Хоча, як мені ось зараз спало на гадку, щось усі ці хресті поєднує – настільки поєднує, що вистачить лише однієї оповіді про одну з ранніх квіток із цього сувіття українських героїв, – лютий мороз ніжний цвіт не щадить... Так, оце щось – ота рання квітуча сув'язь, яка, з волі невмолимих життейських обставин, приречена була на передчасну трагічну смерть.

Знали вони чи не знали, що приречені – зараз не так суттєво. Вони боролися до кінця і сама ця обставина уславлює імена їхні. Бо ж це від Бога – боротися до кінця. До розпинання, яке б воно не було.

Так, напевне ж вони, страждениці, тоді й гадки не мали, що тривалий час їхні нащадки-українці (майже усі!) не просто забудуть про них, але й усіляко будуть від них відхрещуватися, з чужої, ворожої намови зневажаючи і проклинаючи їх. Оце, до вашого відома, і є активне відхрещення. Куди страшніше від елементарної зради класичного Юди.

Втім, пора повернутись до "Зірки" – розповісти про моє спілкування з її братом Олексою Кушнірчуком.

Він мені сказав так (благально):

– Пане Миколо, ви і тільки ви можете про мою сестричку так написати...

Прости мене, Боже!..

Прощення у тому людському розумінні, що я легковажно пообіцяв тоді, за столиком у кафе, що – напишу, гаразд навіть не уявляючи собі, про що і як я маю писати про Парасочку-'Зірку", в яку енкаведисти вгатили не так уже й багато, – всього тільки тридцять один гарячий набій...

Біль брата. Прокляття брата стосовно отих енкаведистів-зайд, які гуцулів мали за сірих тубільців. Утім, не гріх буде сказати, що багато з оцих "питомих" гуцулів дуже прагнули бути тубільцями-донощиками – за дрібонький московський гріш.

Правда є така, яка вона є.

Мені от що спало на гадку: зорячи з небесних чертогів на всіх нас, думаючих одне, говорячих інше і роблячих щось цілком протилежне тому, про що думалося і навіть так пишномовно й облудно говорилося, чи не відчуває Параска-"Зірка" щемливий, а то навіть їдкий жаль за передчасно згубленим юним життям, питаючись у себе ж таки: задля кого і задля чого пожертвувала власним життям?.. Яке, до речі, дається Богом один лише раз.

Ось питання!.. Як сказав би небіжчик Шекспір.

Шекспіра я згадав недарма, позаяк юна Парасочка мала до цього велета світової театральної драматургії доволі пряме відношення, – опріч просвітянського хору, який заразом був і церковним, дівчина була провідною артисткою того ж таки просвітянського драматичного театру. Парасочка, як згадує її рідний брат Олекса, зачаровувала сільських глядачів, граючи у виставах за творами Тараса Шевченка та інших українських авторів. Той же Олекса Кушнірчук пам'ятає виставу "Україна в крові", де Парасочка виконувала одну з провідних жіночих ролей. Пан Олекса не пригадує, хто написав оту п'єсу. Зате розповідає з подробицями про той час, коли гуцулів-космачан посилено ополячували і тій частині сільської інтелігенції, яка цим займалася, польська влада файно платила, – східні "визволителі", як небавом виявиться, анітрохи не відрізнятимуться від польських і виявляться куди страшнішими!.. Азія – не Європа. Гуцули переконаються у цьому дуже і дуже скоро. "Що поляк, що німець, що кацап – одна могила для всіх нас, – говорила односелецям Параска і неодмінно додавала шевченківське: – У своїй хаті – своя правда..."

У селі діяв осередок ОУН з його молодіжною ланкою, активними членами якої були Параска Кушнірчук разом із вірними подругами Параскою Плитопак, сестрами Ганною і Марією Гаврилюк та багатьма іншими. Мета одна-єдина: за будь що, якою завгодно ціною виборoти Українську Самостійну Соборну Державу. Не знала, та й не могла цього Парасочка знати, – от вихиляси присудженої Богом долі у подобі залізобетонного хреста!.. – що десь там, на далекому східному фронті, де німці переможно воюють, лейтенант Картавцев Ніколай, командуючи загороджувальним загоном НКВД, ледь не впритул з автоматичної зброї розстрілює нещасних червоноармійців-смертників, які не витримали натиску важких "тигрів" і чимдуж втікали, чомусь дуже прагнучи жити. Набоїв лейтенант Картавцев Ніколай наказував не шкодувати... Й ось десь під цей час, влітку 1943 року, гуцулочка Параска Кушнірчук стала зв'язковою-координатором між бойовими відділами УПА під псевдом "Зірка". Вона таки й справді серед інших була за життя зіркою – і саме тому Бог висудив їй хрест залізобетонний, на якому буде розіп'ята, коли доберетъся до своєї вершини. Параска Кушнірчук-"Зірка" свідомо собою пожертвує, що властиве тільки людям-зіркам.

Кожна людина-зірка має свого персонального Юду. Часто-густо множинного – у розумінні кількості. Того й живуче воно, поріддя юдине!..

Упродовж трьох діб "Зірку" особисто мордував начальник космацького гарнізону НКВД капітан Ніколай Картавцев, званий у народі "Ніколушкою", домагаючись від оцієї незламної гуцулочки зізнань про УПА та підпільну працю соратників. Параска-"Зірка" мовчала навіть на очних ставках, коли "Ніколушка" зводив її віч-на-віч із запроданцями.

"Ніколушка" скаженів – було від чого: навіть до всього призвичаєним його підлеглим ставало недобре при вигляді цих тортур. "Уночі 28 лютого 1946 року десь о 23-й годині виводять під скелю – протилежного боку діючого лісництва під присілком Космач-Діл і... розстрілюють дівчину, яка мала неповних двадцять два роки, тридцять однією кулею..." – розповідає Олекса Кушнірчук.

Розстрілював особисто капітан, начальник космацького гарнізону Ніколай Картавцев. Тридцять одним набоєм.

Не знаю, наскільки це було доречно, але я спитав Олексу Кушнірчука:

– А звідки вам відомо, що у вашу сестричку "Ніколушка" вгатив тридцять одну кулю?

Відповідь:

– Тіло моєї сестрички пролежало в хащах три доби, а у п'ятнінку 3 березня 1946 року Парасочка була знайдена в хащах її родиною під присілком "Діл". Дєдя підрахували: одна куля – під праве око, 17 куль у груди – в серце та 13 куль у сонячне сплетіння. Ми похоронили Парасочку за християнським обрядом, щоб упокоїлась вона у святій нашій землі...

Що ж іще можна до цього всього додати?

Хіба лиш одне: зірки опісля своєї загибелі залишають по собі світло.

Болото, багно, трясовиця з її кишачою червою залишає опісля себе лише сморід.

Що ж інше може залишити опісля себе болото, багно, трясовиця з її кишачою червою, як не тягучий, липкий, пронизливий сморід?..

Кожному – своє... Воістину!

СКАРБИ НАРОДУ

УКРАЇНСЬКА ПИСАНКА,

як символ відродження і великоднього вітання

Писанка, як символ весняного відродження природи, відома багатьом народам світу. Історія писанок сягає в далеке минуле. Християни, які перейняли звичай писати писанки, побачили в них знак воскресіння й вічного життя. Писанка стала символом радості, всепрощення й великоднього привіту.

Мудрі представники старшого покоління кажуть: "У світі доти існуватиме любов, доки люди писатимуть писанки". І справді, тільки велика любов може творити такі дива гармонії та уяви. Кожна писанка - це окремий малесенький світ. Тут і небо із зорями, й вода з рибами, і древо життя з оленями й птахами, й засіяне поле, і триверхі церкви – усе це вималювано в певному порядку для того, щоб підтримувати лад та рівновагу і в нашому, великому світі.

На писанках найбільше бачимо знаків сонця, адже саме яйце – кругле, з ясним жовтком – бачилося до нього подібним. Символічними знаками на магічному яйці людина кличе до себе тепло й добробут, візерунки на писанці стають немовби мальованою молитвою.

Кожен орнаментальний мотив і колір – це ніби окрема літера абетки. Поєднуючись на писанках, ці "літери" творять послання, охоронну молитву за того, кому призначений оберіг. Різні місцевості України мають свої особливі орнаменти й кольори, так само, як говірки й діалекти. Проте загалом мова українських писанок – спільна.

Ось що пише про це Українська загальна енциклопедія: "Серед писанок можна вирізняти характерні групи для деяких околиць. Для Побужжя прикметний рослинний орнамент і сполука червоних і жовтих площин на чорному тлі. Полісся, Волинь, Надзбручанське Поділля мають писанки з перевагою ясно-червоного тла. Подніпров'я дає широкосиметричні поля, де укладаються мотиви (часто рослинні), виведені товстими лініями. Наддніпрянське Поділля знає чорні писанки, деколи з іншим темним тлом і блідим, контурно виведеним рисунком. Гуцульські писанки ясні, писані жовтими й білими контурами на червоному тлі, часто, буває, трохи зеленої, чорної і синьої фарби, – геометричний орнамент дрібненькою мозаїкою покриває поверхню. Бойківські писанки переважно двобарвні, часто з вишкрябаним мотивом. Двобарвні також писанки західних околиць, вони повторюють мотиви багатораменної розети на різних тлах: червоному, жовтому, синьому, зеленому, фіолетовому".

Символіка основних писанкових мотивів така. Сонце – джерело світла й тепла, "всевидяще око"; символ Христа. Хрест – символ всесвіту, чотирьох сторін світу, чотирьох пір року; святий знак викуплення, яким церква усе починає, благословляє й освячує. Древо життя – символ світобудови, воно поєднує в собі верх і низ, землю й небо, минуле й майбутнє; у Святому Письмі дерево позначає все добре й вартісне, є образом Божої мудрості.

Спіраль – знак зародження нового життя, родючості; символ порядку таїнства літургійного року. Сварга – знак всесвіту; символ Величі Божої. Триріг – знак святого вогню і Святої Трійці. Зоря восьмикутна – знак неба, Богині-Матері; символ Діви Марії: немов рання зоря, вона передвіщає схід Сонця-Христа. Церква – знак стремлінь до висот, вічності, єднання з небом.

Грабельки – символ дощу, води, що сходить із неба до землі і єднає землю з небом (або ж дівчину із хлопцем); у Старому Заповіті дощ є прообразом обіцяного Спасителя; у Новому Заповіті – символом ласки й благовісті Святої Євангелії. Гілка – символ родючості, щорічного весняного відродження пагонів; образ живучості Божої ласки, символ безкінечного життя. Дубовий листок – символізує чоловічу силу, це знак стародавнього бога Перуна; у Святому Письмі дуб є сакральним знаком повноти життя Божого люду й символом Божої справедливості.

Пташка – символ єднання земного й небесного, охоронець душ предків; птахи символізують чесноти святих та їх вознесення до Бога. Півень – провісник дня, сторож добра проти зла – є символом світла, яке побороло темряву, – Христа. Кінь – символ невтомного руху сонця; образ безстрашного вісника віри, який летить у світ, готовий на смерть. Риба – символізує воду, отже, як і вода, є символом життя і здоров'я; це також символ новохрешених.

Олень – пов'язаний зі світлом, він є рятівником-переможцем, охоронцем істини, провідником; це образ шукання Бога і взаємної допомоги. Виноград – символ роду; виноградна лоза – символ Христа. Безконечник – символ води, невмирущої природи, вічного життя. Сорок клинців символізують успіх у господарстві, добробут і чесноти людини. Квіти – означають радість, красу, дітей.

Про виникнення писанок існує багато легенд. Одна з них, гуцульська, розповідає таке. Невдовзі після свого Воскресіння Христос переміг диявола й закував його дванадцятьма залізними ланцюгами в підземеллі під Голгофою, за дванадцятьма залізними дверми, котрі замкнено на дванадцять залізних замків. Але нечистий іще має силу, день і ніч він рветься на волю, розгриз уже одинадцять залізних замків і злизав одинадцять залізних дверей. Ще мить – і впаде остання, дванадцята перепона. Вирветься тоді диявол на білий світ, і настане світові кінець. Але саме в цю мить дзвонять у церкві дзвони, люди вітаються словами "Христос воскрес!" і обдаровують одне одного писанками. Тоді враз поновлюються всі окови на нечистому, всі двері й замки. Отож сидіти там, за ними дияволу довіку – поки люди на землі писатимуть писанки й вітатимуть одне одного з Великоднем.

Інша легенда, з Київщини, розповідає, що коли Ісус Христос ходив зі св. Петром по землі, то вони проходили через одне село, а там юдеї були. Побачили вони Христа, та й почали камінням та грудками шпурляти в Нього. І як торкнеться камінь Ісусової одежі – зробиться з того каменя писанка, а як торкнеться грудка, то перетвориться на крашанку. Св. Петро позбирав усе те до кишені, а пізніше людям роздав. З того й пішов звичай готувати писанки та крашанки до Великодня.

Подільська легенда переказує, що коли Юда зрадив Ісуса й повернувся додому, мати прийняла його вареними яйцями та й почала картати за його вчинок. При тому казала: "Ти продав свого Пана, а він тим часом воскресне". На це Юда засміявся й відповів: "Мій Пан тоді воскресне, як з тих яєць вилізуть курчата". Та ледве це вимовив, як з варених яєць справді вибігли курчата.

За галицькою легендою, писанки вперше з'явилися як дяка доброму чоловікові. Коли Спаситель ніс хреста на гору Голгофу, то стрів чоловіка, що саме ніс яйця в кошику до Єрусалима на продаж. Чоловік бачив, як тяжко Ісусові нести хрест, поставив свій кошик у рові при дорозі, а сам кинувся допомагати Спасителеві. Ішли вони й разом несли хреста аж на Голгофу. Коли ж Ісуса вже розіп'яли, пригадав той чоловік про свій кошик та й повернувся на те місце, де його поставив. Приходить, дивиться, а в кошику всі яйця – пописані та ще й пофарбовані. Не поніс він їх більше продавати, а повернувся додому та тримав їх як пам'ятку, бо мав те чудо як дяку від Христа за те, що допоміг нести хрест. Від того й пішло фарбування та писання яєць на Великдень.

Починають писанкарювати на свято Стрітення (15 лютого) – тільки-но молоде сонце набирає сили, прямуючи до весни. Розписують писанки аж до Зелених свят, магічними візерунками відзначаючи періоди весняних змін.

За традицією, писанки пишуть дівчата й жінки. Дівчата пишуть писанки, щоб прикликати щасливу долю. Бездітні жінки – щоб дитинку народити, їм радять три роки підряд писати по дванадцять писанок і роздавати дітям. Господині – щоб у хаті були злагода й достаток, щоб усі були здорові й веселі. Дівчата можуть писати гуртом, а матері – тільки самі, вночі, коли всі поснуть. Берегиням родинного вогнища потрібні тиша, спокій і зосередження на добрих думках. Як сутеніє, кажуть: "Вже діди снують по кутках, пора дітям спати, а нам писанки писати".

На Великдень писанками вітають один одного родичі й друзі. Зазвичай пишуть від п'ятнадцяти й більше. Одну-дві кладуть до великоднього кошика на посвячення, дві-три – на цвинтарі, одну-дві – священику в церкві. Частину роздають дітям, які приходять христосувати чи приносять "калач", частину – розпродують. Дітям дарують світлі, яскраві писанки. Господарям – із зображенням сорока клинців, кривульок та безконечників. Старців обдаровують чорно-білими писанками з "небесними мостами" й "поясами".

Дівчата вручають своїм коханим червону писанку. А хлопці тим дівчатам, які їм подобаються, дарують на Великдень хустинку або намисто – делікатний натяк на сподіване весілля. На найкращих писанках дівчата настоюють воду, а потім нею вмиваються, щоб бути "гарними, як писанка".

Писанок, на відміну від крашанок, у їжу не вживають, адже це обереги. Подаровані писанки тримають в оселі на почесному місці до наступного Великодня, а то й протягом багатьох років. Якщо писанка ненароком розіб'ється, її слід закопати в землю, бажано на городі або в полі.

За матеріалами ЗМІ

Музей «Писанка» в місті Коломиї Івано-Франківської області

ВРАЖЕННЯ

ПОКЛИК СУМЛІННЯ...

Через покаяння. І перетворюватися за милістю Господа.

Українське суспільство було втягнуте у вир гріха через охолодження віри його проводу, звідки й вийшла його вольова й інтелектуальна нездатність протистояти злій волі більшовиків на початку становлення комуністичної імперії. У неї можна було тоді виграти, якби ми були б з Богом. А ми від Нього в масі своїй тоді уже відвернулися.

Господь не покидав Дмитра Гойченка і в час його відступництва: диво оздоровлення брата, оновлення ікон і хреста, диво проявлення його гріхів в його свідомості, порятунок на Дніпрі, одужання на Водохреще, дар любові і правдивості... І нарешті – покаяння, перетворення і відродження його в Богові. "Беззаконня мої я пізнав і гріха мого не утаїв. Я сказав: визнаю я перед Богом беззаконня мої, і Ти простив провини серця мого" (ПС.31.5). Так блудний син повернувся до Отця свого.

Його духовна, за Божого сприяння, перемога над демоном комунізму, його перемога над катами НКВД, перемога в радянському суді, його навернення дає нам усім і кожному шанс і надію духовного оновлення через покаяння. Кожного і всіх разом. На нас гріхи наших дідів і прадідів, що пішли на той світ нерозкаяними. Гріхи висять над Україною чорною хмарою і досі гупають у мізках самовбивчою фразою 90-х років минулого століття: "Хай Україна буде комуністичною, аби була незалежною". Маємо Україну боже-вільну, незалежну від Бога, яка не знаходить, поки що, духовної опори, щоб вирватися з сатанинської вирви моральної та інтелектуальної деградації. Дмитро Гойченко демонструє нам дієвий шлях порятунку своїм трагічним, багатостраждальним і оновленим життям.

Перед тим, як стати знаряддям Кремля, він мав стати і став знаряддям сатани. Ті українці, що не стали, що зберегли віру Христову, – ті стали новомучениками, і їхній дух тримає Небо над Україною. Разом із Дмитром.

Політичні залежності другорядні, похідні. Першорядні залежності – духовні, пов'язані з нашими гріхами, в тому числі гріхами наших предків (за Святим Писанням гріхи батьків тяжіють і над нащадками до четвертого коліна). Взаємна роз'єднаність, пригніченість, заляканість, заздрощі і ненависть демонструють нашу і теперішню відірваність від Бога. Люд в лещатах сатани, тільки вже не в силу комуністичної раціональної пастки, а в силу гріховних матеріальних прагнень панування і прагнення чужої власності. Ці гріхи є не лише особистою справою окремих людей, адже люди з їхніми гріхами формують наш суспільний моральний, а точніше аморальний клімат. Тому це і суспільна справа. Змінити його на добрий, змінити якісно стан суспільного морального середовища без загального, спільного усвідомлення гріха столітнього боговідступництва, без покаяння за нього є неможливим. Передусім то є тема духовно-творчої верстви суспільства, її персоналій.

Сила чорного сонця в українському небі тримається на слабкостях обезброжених людей. Теперішнє небо схоже на наше небо 30-х років минулого століття. Ось Дмитро Гойченко приїхав у село "заготовляти", а попросту забирати у селян хліб. І та жінка, у якої він має його забирати, каже йому: "Страждають нещасні люди, нацьковують їх один на одного, душать одного руками іншого. Ось, мабуть, і ваших батьків зараз душать руками або комсомольчика, або студента, як вашими руками будуть душити інших. Чужими руками жар загрібають. Ось час настав! А все тому, що забули Бога". Чиїми руками зараз "душить" ДПА підприємців, б'є затриманих міліція? Чиїми язиками неправдиво мовлять ЗМІ? Чиїми серцями несправедливо судять українців судді?.. Хіба це не наші руки, язики, серця?!

Ще одна картина з 1930-х років: "У вас є золоті сережки, золоті монети, каблучка і хрестик. Відповідно з розпорядженням відповідних органів (так за звичай називається ДПУ. – **Д.Г.**), ви все це зобов'язані здати, на що отримаєте розписку. У випадку відмови ви будете мати неприємності". У наш час воно звучить дещо інакше: "У вас є готівкова валюта. Ви повинні для обміну на гривні покласти її в банк. У випадку відмови ми заберемо у вас 15 відсотків від суми вашої валюти". Поки що 15 відсотків, а не всю, і поки що це проект, а не закон, але дух той самий, сатанинський – забрати чуже. Але суспільство вже потрошку впирається кримінальній психології влади.

Книжка Дмитра Гойченка – це сповідь українця, що жив і злодіяв на території голодоморного пекла. Сповідь і ката, і жертви. Трагедія його життя – це трагедія життя українського народу. Його трагедія має щасливий фінал, наповнений вищим смислом. Він вилікувався від світової диявольської хвороби – комунізму. Значить, може вилікуватися і Україна, бо він її органічна частина. Я вірю йому, як вірю Савлу, що став Павлом...

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Олександр СУГОНЯКО
"День", №77–78, 26–27 квітня 2013

ПОЗИЦІЯ

Парламентській опозиції час працювати, а не влаштовувати шоу

Опозиційні акції "Вставай, Україно!" більше схожі на шоу зірок естради, ніж на акції протесту, вважає голова Чернігівської обласної організації Конгресу Українських Націоналістів Валерій Рябченко, коментуючи мітинг опозиції в Чернігові.

"Біда в тому, що теперішні опозиціонери, називаючи себе "об'єднаною опозицією", не усвідомлюють, що самі вони мало чим відрізняються від тієї влади, яку хочуть достроково відправити у відставку. Під час передвиборної кампанії ці політичні сили обіцяли народу скасувати депутатську недоторканність, пенсійну реформу, націоналізувати газотранспортну систему тощо. Націонал-демократи обіцяли скасування закону "регіональних мов", закону, який сколихнув усе суспільство в Україні, але, як кажуть, віз і нині там", – каже Валерій Рябченко.

Політик наголошує, що наразі досягнення парламентської опозиції більш ніж скромні, оскільки не можна вважати за ефективну діяльність виголошування гучних промов на мітингах і блокування парламентської трибуни.

"Було б набагато краще, аби замість цих показових шоу парламентські опозиціонери розробляли законопроекти, спрямовані на реальне поліпшення життя простих українців", – зауважує голова Чернігівської ОО КУН.

Прес-служба КУНу

НОВІ ВИДАННЯ

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Саме так – з Україною в серці – живе, невтомно й творчо працює, пише вірші та подорожує рідною землею Іван Кассала. Тим часом уже 86-а весна манить його в неспокійні дороги: до рідної Полтавщини, де народився, до золотоверхого Києва, Криму, Запоріжжя – і знову до замріяного Полісся, у Камінь-Каширський, на Волинь. У Івана Кассали по всій Україні є багато щирих друзів, однодумців, які завжди йому раді.

Нещодавно Севастопольське видавництво "Просвіта" ім. Тараса Шевченка видало його поетичну збірку "Ритми серця", з чим редакція тижневика "Нація і Держава" сердечно вітає автора, нашого друга та позаштатного кореспондента Івана Кассалу. Його попередні збірки "Мамина дорога" та "Сонати волинського вітру" мали гарні, зворушливі відгуки прихильників поетичного слова. Сподіваємося, що не менший успіх матимуть "Ритми серця". Пропонуємо нашим читачам низку поезій із цієї збірки.

Іван КАССАЛА

УКРАЇНІ

Моя Україна – це пісня,
Моя Україна – це сад,
Це Ворскла моя і Опішня
Журавками в небо летять.
Квітучі сади і тополі,
Як юність моя золота!
Моя Україна – це воля,
Від Бога – соборна й свята!
Немає другої на світі
Для нас, українців, землі.
Я буду, як матір, любити
До віку єдину її.

РИТМИ СЕРЦЯ

Найбільше свято мого серця –
Матусина турбота на зорі...
Ласкаві руки і очей озерця,
Що зводили на працю косарів
Стелити в гони золоті покоси
Попід садами в диво-солов'ях,
І їм у такт виспівували коси
І ритми маминого серця
у піснях.
А ми росли поміж ланів
Полтави
Під райдугами долі
в тих житах,
Що нам дали ті запашні
отави
Із маминої пісні і життя.

БОРЦЯМ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

Я осені лист...
Ось-ось упаду
В зелену блакить,
В душевну негоду
Та, виживши, світ
Гряде у гряду,
Як воїнства рать
Повстанського роду.
Я волю знайду
На вістрі багнет,
Сміливо піду
В задвірки тенет.
Як лист упаду
Без зайвих хитань...
Я ваш комбатант!

НЕ ВЕРНУТИ

Розпука, прощання та болі...
Чи ждала такої любові?
Тепер і мені від розлуки
Кохання ніяк не вернути.
Тепер і тобі у чеканні
Ніяк не вернути кохання...

НАША МОВА КАЛИНОВА...

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Тюремні застінки...	Тюремні катівні...
Смачна лапша...	Смачна локшина...
Точка пересікання ліній...	Точка перетину ліній...
Підведення підсумків...	Підбиття підсумків...
Пожар легше попередити, ніж погасити...	Пожежі легше запобігти, ніж погасити її...
Щаслива полоса життя...	Щаслива пора життя...
Відбутися пустими обіцянками...	Відбутися порожніми обіцянками...
Випадковий прохожий...	Випадковий перехожий...
У його виступі бракує "родзинки"...	Його виступові бракує чогось особливого...
Знати толк...	Розумітися (бути компетентним)...
Сміливці з числа журналістів...	Сміливці з-поміж журналістів...
На підставі достовірних даних...	На підставі перевірених даних...
Кована людина...	Підступна (лукава) людина ...
Крупним планом...	Широким планом...
Невірні передумови...	Хибні передумови...
Закінчити навчання...	Завершити навчання...
Сон збувся...	Сон справдився...
Документи знаходилися в архіві...	Документи зберігалися в архіві...
Кормити дитину...	Годувати дитину...
Мати види на когось...	Розраховувати (сподіватися) на когось...
Отримали славу...	Стали відомими (набули слави)...

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Практичні посібники Марії Волощак **"Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання", "Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів", "Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв"** можна замовити тел. 044-353-19-77, моб. 050-385-91-86, e-mail: voloschak@yandex.ru

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9